

Vlamingen in de Wereld

WONEN, WERKEN EN ONDERNEMEN IN HET BUITENLAND

VIW.BE

GEZIN IN CANADA | INTERNATIONAAL TESTAMENT | VOETBAL IN CHINA

INHOUD

Eerste woorden	1
Woord van de voorzitter	3
Gezin in Canada	4
Podcast: Paraguay	7
Topbedrijf	8
Historische Vlamingen	10
Juridisch	11
Voetbal in China	12
Moedertaalonderwijs	14
Diplomaat	16
Literatuur	18
Podcast: Dubai	20
Europees recht	21

DOSSIER: GLOBAL NOMADS

Inleiding	22
Estland	23
Paspoort	24
Ondernemer	25
Belastingen	28
Visum	30
Digital nomad worden	32
Wereldreis	34
Column	36

Bestemming vrijheid

Global nomads zijn vaak 'en route' omdat routine hen beknelt als een keurslijf. Ze missen geen vaste plek, maar voelen zich net meer thuis als ze onderweg zijn. Reizen is voor hen geen vakantie, maar hun dagelijks leven. Ze trekken van de ene naar de andere plek en verdienen ondertussen hun brood door op afstand te werken. En dit met een grote mate van zelfstandigheid. Ze verkopen hun diensten aan klanten over alle continenten heen. Uiteraard vertoeven ze graag op exotische plekken zoals Thailand of Bali, maar ook minder tot de verbeelding sprekende locaties winnen aan populariteit. Het heeft wel iets van Erasmus voor volwassenen.

Zich 'unpluggen' van de routine om zich overal thuis te voelen. Voor sommigen is een betaalbaar ticket genoeg om het vliegtuig op te stappen en een nieuw land te gaan ontdekken. Die flexibiliteit geeft hen de kans om elke dag de keuzes te maken die ze willen. En als de periodes met verplicht telewerk ons iets geleerd hebben, dan is het wel dat het voor sommige jobs niet noodzakelijk is om op kantoor - of zelfs in het land - te zijn. Bepaalde fiscale regimes kunnen bovendien aantrekkelijk zijn, maar let bijvoorbeeld wel op voor dubbele belastingen. Vergeet dus ook zeker de negatieve gevolgen voor onder meer de portemonnee niet, zoals de sociale zekerheidsbijdragen die je zelf moet ophoesten. Een aantal van die do's, don'ts en valkuilen kwamen aan bod in een recent webinar dat wij organiseerden rond dit thema. Dit en andere webinars kan je trouwens via onze website herbekijken. Wat de risico's zijn krijg je ook uitgebreid toegelicht vanaf pagina 32.

Kantoorwerkers, voorheen gekluisterd aan hun bureau, kunnen nu plots vanuit de bergen of aan zee werken. Om deze levensstijl te bekostigen is je laten adviseren geen overbodige luxe. Want ben je bijvoorbeeld in meerdere landen tegelijkertijd actief, dan bepalen internationale regels waar je sociale bijdragen betaalt. Dat die vrijheid met een prijs komt, hebben ze ervoor over. Meerdere landen maken digitale nomaden het hof. Onder meer Estland, Malta, IJsland, Dubai en Sri Lanka verleiden een groeiend publiek om er hun kamp op te trekken. Door te switchen van inspirerende werkplekken beoefenen aanhangers huns inziens de kunst van het leven. Eigen aan global nomads is uiteraard ook het inzetten op de *work-life*-balans. Ze doen het niet om méér te werken, maar bekwamen zich in de tijdmanagementkunsten.

Wie de hartslag goed voelt is Emmanuel Guisset, die zich als ervaringsdeskundige met zijn startup exact op deze groeiende groep richt. Hij maakte er een businessplan van en richt zich niet enkel op freelancers, maar ook op meer traditionele jobs. Accommodatie koppelt hij aan coworkingruimtes (zie pagina 25-27). Grenzen vervagen, niet enkel tussen landen, maar ook tussen werken, leven en reizen. Die vrijheidsdrang citeren vele digitale nomaden als de grootste troef van hun levensstijl. En dat die ook verkoopt op sociale media vertellen Naick en Kim vanaf pagina 34. Droom met hen mee.

Koen Van der Schaeghe
Directeur/hoofdredacteur

OFFICIËLE VERTEGENWOORDIGERS VLAMINGEN IN DE WERELD

ALGERIJE

Algiers
Stroobandt Ronny

ARGENTINIË

Buenos Aires
Remaut Reinhilde

AUSTRALIË

Adelaide
Deco Rudi & Raspoet Inez
Perth
Van Der Eecken Tineke
Victoria
Demuyne Nancy

BOSNIE-HERZEGOVINA

Konjic
Scherpereel Jelle

BRAZILIË

Santa Catarina
Coudenys Paul

BULGARIË

Sofia
Sagaert Pascal

BURKINA FASO

Ouagadougou
Sergooris Madeleine

CANADA

Alberta
Gotthold Erwin
New Brunswick
Bodart Fanny
Ontario
Focquet Mireille

CHILI

Santiago
Magnus Annemie

CHINA

Shanghai
De Ceuster Alex

COLOMBIA

Bogota
Ottien Filip

D.R. CONGO

Kinshasa
Van Cauwenberg Inge

DENEMARKE

Horsholm
Swerts Sophie

DOMINICAANSE REPUBLIEK

La Romana
Demyttenaere Inge

DUITSLAND

Beieren
Bax Hanne
Berlijn
Moens Walter
Noordrijn-Westfalen
Waeterloos Veerle

ECUADOR

Quito
De Vuyst Piet

ESTLAND

Tallinn
Cnude Femke

FRANKRIJK

Parijs
Goezu André
Ile De France
Borliau Frederik

GAMBIA

Bakau
Goossens Bart

GRIEKENLAND

Athene
Dirix Theo

GROOT-BRITANNIË

Londen
Vermeylen David
Surrey
Beckers Brit
Edinburgh
Lamin Wendy

HONGARIJE

Boedapest
Schouteten Marc

IERLAND

Dublin
Vanhoucke Jacques

INDIA

Bangalore
Verfaillie Els
Chennai
Baeyens Guy
Mumbai
Van Goubergen Monique

ITALIE

Milaan
Verstreken Marleen
Rome
Caen Barbara

JAPAN

Tokyo
Cattrysse Bernard

LITOUWEN

Lazdijai
Van Den Berghe Rik

LUXEMBURG

Steinsel
De Corte Fred

MAROKKO

Marrakech
Leplang Nathalie

MEXICO

Tlaxcala
Cailliau Brecht

NIEUW ZEELAND

Auckland
De Belder Mine
Christchurch
Rottiers Patrick

NOORWEGEN

Kolsas
Van Laenen Filip

OEGANDA

Kampala
Kadaplackal Francis

OOSTENRIJK

Wenen
Leers André

PARAGUAY

Capitan Miranda - Itapua
Godefroid Conny
Asunción
Cuppens Arnoud

POLEN

Warschau
Van Hool Annick

PORTUGAL

Lissabon
Van Belleghem Joost

QATAR

Doha
Neervoort Chantal

ROEMENIË

Boekarest
Struys Jan

SERVIE

Belgrado
Delva Gilberte

SINGAPORE

Singapore
Vanhoutte Christophe

SPANJE

Alicante / Villajoyosa
Ryckaert Dieter
Catalonië / Barcelona
Wouters Myriam
Madrid
Dauwe Mieke
Tenerife
Peeters Karen
Valencia
Lesage Kristien

SURINAME

Paramaribo
Helderweirt Tom

THAILAND

Bangkok
Bull Eddy

TUNESIË

Tunis
De Jonghe Solange

VIETNAM

Hanoi
Laukens Philippe

VSA

Arizona / Gilbert
Vanderheyden Katrien
California / Monterey
Fiers Vera
Colorado / Broomfield
Wynant Al
Illinois / Chicago
Ryckbosch Bart
Michigan / Northville
Cassano Julie
Nevada / Henderson
Ardenoy Youri en Ryssaert Anja
New York / Regio New York
Higham - Bouten Kaat
New York / New York City
De Muelenaere Emma
Ohio / Chagrin Falls
Decroos Dieter
Oregon / Portland
Vermeulen Stefaan
Pennsylvania / Philadelphia
Mertens Daisy
Tennessee/Mount Juliet
Baert Pieter-Jan
Washington Dc
Quintyn Marc
Wisconsin / Brussels
Binard Joseph

ZUID-AFRIKA

Kaapstad
Verbist Anne

ZWEDEN

Bollnas
Van Louwe Luc
Stockholm
Vanhove Tiny

ZWITSERLAND

Genève
Sao Frank
Zürich
Scheir Petra

COLOFON

VLAMINGEN IN DE WERELD is het driemaandelijkse tijdschrift van de gelijknamige Stichting van Openbaar Nut, de enige belangenvereniging voor Vlamingen die in het buitenland (willen) wonen, leven, werken. **CORRESPONDENTIEADRES & RECLAMEREGIE** Vlamingen in de Wereld, Zenith-gebouw, Koning Albert II laan 37, 1030 Brussel, Tel.: +32 (0)2/201 73 84, info@viw.be, www.viw.be, facebook.com/viwbrussel. **ABONNEMENTEN** 60 euro, dit is het forfait om gebruik te maken van de VIW-dienstverlening. Een lidmaatschap op het tijdschrift zit hier inbegrepen, alsook de toegang tot de ledenpagina's van de website en de diverse voordelen die VIW haar leden biedt. IBAN:BE38 068213782872, Swiftcode(BIC):GKCCBEBB. Met als mededeling 'Ledenpakket VIW'. Betalen via kredietkaart kan uiteraard ook. Raadpleeg hiervoor www.viw.be/nl/lidmaatschap-nieuw. **REALISATIE** Drukkerij Geers Offset nv. **NA ELKE VERZENDING** krijgen wij stevast een aantal exemplaren retour wegens foutief adres. Gelieve het secretariaat van uw gewijzigde adres op de hoogte te brengen a.u.b. **VIW RESPECTEERT DE WET** op de privacy.

VIW is lid van de Unie van de Periodieke Pers.

BESTUURSORGAAN VOORZITTER: STEVEN VAN LAER, **ONDERVOORZITTER:** AN DE MOOR, MICHEL ADRIAENS, FREDERIK BORLAU, TOM BRUYER, AN DESCHEEMAEMER, HILDE CELESTE DE JONGE, THEO DIRIX, PRAKASH GOOSSENS, JOHANNA NEYT, EVA PAREIT
STRUCTURELE SPONSORS DEME, RSZ, EY, Gosselin Group, Ondernemingen Jan De Nul nv, Leuven Mindgate

Met de steun van de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor de inhoud van de publicaties.

STEVEN VAN LAER
VOORZITTER

60 jaar levende verbindingen

We sluiten de deur van 2022 en openen het raam van 2023. En dat belooft voor onze stichting een bijzonder jaar te worden. We vieren namelijk ons zestigjarig bestaan. Een moment om door de achterrauitkijkspiegel te kijken, maar ook om vooruit te blikken. In de komende edities van dit magazine zullen we geregeld in het verleden duiken. We zoomen in op de duizenden Vlamingen die tabak plukten in Noord-Amerika, de verworven wet van dubbele nationaliteit, de faciliteiten om Nederlands te leren in het buitenland, de eerste Erasmusbaby's die zelf op uitwisseling gaan, ...

Er is veel veranderd doorheen de jaren. Dat hoeft geen betoog. Wat gebleven is, is de inzet. Gedurende die vele jaren hebben talloze mensen zich geëngageerd voor het mondiale leven. We heffen het glas op de pioniers die een eresaluut verdienen, we zetten onze vertegenwoordigers in de kijker, en we geven tegelijkertijd de vrijheid aan de verbeelding. Meer dan ooit onderschrijf ik de woorden van Geert Mak die in zijn boek 'Reizen zonder John', stelt dat emigranten levende verbindingen zijn, die samen een mondiale 'verbondenheid' vormen en meer dan geld of status, in de hedendaagse wereld de sleutel tot succes vormen. Eigenlijk lees je in deze zin de essentie van onze organisatie.

De gevolgen van het internationaal verhuizen lijken minder drastisch te worden. De wereld, ons dorp. Het decor en de achtergrond van internationale mobiliteit wijzigen. Er wordt vaker en sneller internationaal gependeld. De omgang met het wereldwijd mobiel menselijk kapitaal verdient daarom een update. Met veel plezier blik ik samen met het voltallige Bestuursorgaan en het team vooruit. De voorbije maanden werkten wij achter de schermen aan de opfrissing van onze doelstellingen. Deze zullen we de komende maanden uitrollen. Maar aan de kern van onze organisatie wordt niet geraakt. 'Vlamingen in de Wereld' zorgt voor de uitgeweken Vlaming, biedt informatie en ondersteuning en stimuleert de onderlinge contacten tussen de Vlamingen wereldwijd. Onze stichting brengt Vlamingen thuis in de wereld, maar houdt hen ook thuis in Vlaanderen.

Ook in 2023 zullen wij de belangen verdedigen van alle landgenoten die tijdelijk of permanent in het buitenland wonen. Want de wereld verandert snel. Reizen wordt gemakkelijker, hybride vormen van werken raken ingeburgerd (zoals het thema van deze editie aantoont) en digitale communicatie biedt elke dag nieuwe kansen. Maar ook de wetgeving kan niet achterblijven. Sociale zekerheid, fiscaliteit, belastingen, erfreisrecht, ... evolueren mee. Wij blijven jullie informeren om gemakkelijker te kunnen emigreren. Veel om naar uit te kijken en samen aan te werken. In afwachting wens ik jullie een mooi en hoopvol 2023

CANADA IS EEN JAS DIE ONS GOED PAST

Van droom over daad tot realiteit. In de lente van 2022 ging het inwonersaantal van Canada met vier omhoog. Katrien en Nick verhuisden met hun twee kinderen naar Ottawa. “One life, live it. Dat is ons motto. Wij willen in ons leven nergens spijt van hebben. En zeker niet over hoe anders het zou kunnen gelopen zijn.” Het koppel wilde dichterbij de natuur leven en dat in een land met goede scholen, een degelijke gezondheidszorg en zonder een al te grote taalbarrière. “Er waren twijfels, maar we zijn ook doelbewust gesprongen.”

TEKST KOEN VAN DER SCHAEGHE EN ANNELIES RAES

Voor de twee ingenieurs lonkte het avontuur buiten de landsgrenzen van België altijd al. “De klik om effectief de stap te zetten, maakten we in het najaar van 2019 tijdens een infodag van Vlamingen in de Wereld. In ons hoofd is er echt een periode vóór en na die dag. We kregen veel informatie over het emigratieproces en gingen uiteindelijk met zowat alle aanwezige partners in zee.” Ze steken zelf graag de handen uit de mouwen, maar soms brengt een duwtje in de rug je pas echt in beweging. De boodschap voor Katrien en Nick werd duidelijk: “als je wil, kan en durft, is er eigenlijk geen reden om het niet te doen.”

HORIZON

Ze vertrokken zonder retourdatum, zeilend op elkaars energie zonder bruggen te verbranden met het thuisfront. “Er waren een aantal dingen die we anders wilden in ons leven. Nick smachtte naar een omgeving waar je honderden kilo-

meters ver letterlijk geen mens ziet. Hij heeft die rust nodig om zijn batterijen op te laden. Naar de horizon kijken en bij elke stap buiten de krekels horen, dat maakt mij heel gelukkig.”

In België kampte ook Katrien lang met een ongemakkelijk gevoel, zonder het echter specifiek te kunnen benoemen. Ze verlangde naar een ander leven, misschien zelfs buiten België, maar twijfel verlamde haar soms om de stap te zetten. Toch hield ze vast aan een citaat dat ze op 17-jarige leeftijd ontdekte: “one life, live it”. “Het heeft lang op mijn tienerkamer gehangen en verhuisde mee naar alle locaties waar we woonden.”

Pas toen Nick en Katrien kinderen hadden, begon hun droom concreter te worden. “Vanaf dan maak je nog gemakkelijker een balans op en vraag je je af wat écht belangrijk is in het leven”, aldus Katrien. Hun oudste zoon werd in zijn eerste levensjaren geregeld gehospitaliseerd,

waardoor ze zich steeds vaker de vraag stelden: “Waar zijn we nu eigenlijk mee bezig?”. Het onbehagelijk gevoel werd groter en ze kwamen tot de vaststelling dat er iets niet klopte. “We wilden meer uit het leven halen.” Hun leven in België voelde als een jas die niet goed paste, al wisten ze toen nog niet waarom en al helemaal niet welke jas ze dan wel wilden aantrekken. Een veel te vroeg en jong aan borstkanker overleden nicht deed Katrien bovendien beseffen dat het leven wel snel voorbij kan zijn. “Je maakt de balans op van je leven en vraagt je af wat je écht zou willen.”

WAKE-UP CALL

Vanaf 2001 verbleef Nick geregeld in Canada en hij werd bij zijn eerste reis op slag verliefd op het land. “Het was wat ik zocht, het westerse leven in combinatie met die ruimtelijkheid.” Toen hij in 2004 terug naar België kwam, vervaagde de droom van een expatavontuur in Canada even. “Het idee verdween naar de achtergrond tot ik mijn vader in 2010 in één van de laatste dagen van zijn leven vroeg of hij ergens spijt van had.” Zijn vader had maar van één ding echt spijt: dat hij zijn expatdroom in de VS nooit verwezenlijkt had. “In de jaren ‘50 kreeg hij de kans, maar hij heeft het nooit gedaan. Voor mij was dit een wake-up call. Als je op je negentigste nergens spijt wil van hebben, dan moet je het gewoon doen.” Geleidelijk aan werd het voor Katrien en Nick duidelijk dat ze zelf de sleutels tot het geluk in handen hadden. “Uiteindelijk waren we het eens, we zouden nooit weten of we elders beter passen, als we de sprong niet waagden.”

INTENS TRAJECT

Emigreren naar een ander land lijkt gemakkelijker als je een aanbod van een bedrijf krijgt, waarbij alles voor jou geregeld is en je meteen al zekerheid van loon hebt. “Dan is de drempel wellicht lager en laat je je leiden door het aanbod. Wij hebben elke afweging en beslissing zelf genomen.” Zoals ingenieurs vaak analytische wezens zijn, bevonden ze zich op een avond voor hun computer. “We rangschikten onze vijf favoriete landen volgens bepaalde criteria in een Excel sheet, maar al gauw begrepen we dat je zoiets niet analytisch beslist, maar met je hart.” Nadat de beslissing viel op Canada, deelden ze hun verhuisplannen met hun omgeving. “Mensen wensten ons proficiat toen we het aankondigden. Men sprak over onze durf.” Maar eigenlijk durfden ze het niet meteen. “Maar op een bepaalde manier deden we het wel gewoon.” Ze stapten allebei uit hun comfortzone.

Canada werd hun emigratiebestemming. Ze kozen voor Ottawa omwille van de tweetaligheid. Hun kennis van het Frans bood hen een enorm voordeel. “Canada werkt immers met een puntensysteem om een visum te verkrijgen.” Vooraleer ze konden vertrekken naar hun expatland, moest het koppel nog

door een intensieve emigratieprocedure. Nick nam de leiding in het immigratietraject met onder meer de taaltest. “Hij scoorde goed, maar zijn leeftijd legde een hypotheek op onze kansen.” Nick en Katrien schelen 12 jaar. Om zeker te zijn van de toegang tot Canada, legde Katrien de testen ook af. “Het puntensysteem is gunstig voor wie twee talen kwalitatief spreekt, zonder dat je maximaal scoort.” Katrien werkte geruime tijd in Brussel, dus tweetalig was ze min of meer. De eerste missie was geslaagd want als één van de twee partners het traject gunstig afsluit, mag het gezin mee op het verkregen visum. De tweede actie die ze moesten ondernemen was het vinden van een job. In het eerste pandemiejaar had Nick nog voor een nieuwe job in IT gekozen, en dat bleek zijn kansen op de Canadese jobmarkt erg te verhogen. Hoewel zijn carrièrekansen in België heel goed waren, gingen ze toch door met hun droom. “Alles stond in het teken van dat ene doel.”

STROOMVERSNELLING

Op de coronacrisis had niemand gerekend. Plots kwam er twee jaar bij het emigratietraject, dat normaal zes maanden duurt. Na een tijdje dachten ze na over een plan B. “Dat we gingen verhuizen, was intussen zeker. Het verlossende bericht over onze emigratie naar Canada duurde te lang en we schreven ons in voor een taal cursus Zweeds.” Tijdens de kerstvakantie in 2021 zouden ze voor een week naar Zweden gaan, maar ze hadden niet gerekend op

goed nieuws uit Canada. “Een week voor ons vertrek zat de verlossende omslag van Canada in onze brievenbus. Vanaf dan hadden we drie maanden om ons definitief te vestigen op Canadese bodem. De administratie die al die tijd een trage gletsjer leek, werd nu een snelle lawine. Onze reis naar Zweden werd dus een reis naar Canada, waar we op zoek gingen naar een woning.”

Voor het expatkoppel was de jaarwisseling 2021-2022 en de maanden erna een rollercoaster van emoties. “Nadat de oudste op school na de kerstvakantie vertelde dat hij op reis was geweest naar Canada en er een huis had gekocht, dacht de juf dat hij een film had gezien. Maar niets ervan was overdreven.” Nu, een achttal maanden later, voelen Nick en Katrien nog steeds die gelukzaligheid. “Diezelfde energie stroomt nog steeds door onze aderen.”

SOCIALE ZEKERHEID

Nick en Katrien zijn volop bezig hun sociale en professionele leven in Canada op te bouwen. Daarnaast namen ze toch iets van België mee naar hun nieuwe expatland. “We sloten ons doelbewust aan bij de Overzeese Sociale Zekerheid. In theorie zijn we ook hier gedekt, maar voor ons was dat niet voldoende. In het buitenland wonende, besef je goed hoe hoogstaand onze sociale zekerheid is. Ik ben eerder van het voorzichtige type en hou rekening met het feit dat we misschien ooit terugkeren. Dus wij voorzien een vangnet.” Op dit moment heeft het expatgezin een ‘permanent resident status’, maar dit statuut kan nog ingetrokken worden als ze niet lang genoeg in Canada wonen. “We streven naar een volwaardige ‘citizenship’ en dus dubbele nationaliteit voor onszelf en onze kinderen. Vanaf dan liggen de kaarten terug op tafel. Om de drie tot vijf jaar evalueren we de situatie. Voelt het voor één van ons vieren niet goed aan, dan zullen we ernaar handelen en desnoods overwegen om terug te keren.”

AANPASSINGSVERMOGEN

De laatste vraag die we hen stellen is of de kinderen tevreden zijn met de beslissing van hun ouders. “Onze kinderen wogen nooit negatief op het proces. Sowieso geef je ze

een grote levensles mee, door hen de kans te geven om in een ander land te leven. Het is een ervaring die je op geen enkele andere manier kan simuleren.”

De taalaanpassing van de kinderen was wel een aandachtspunt. “Het was mooi om te ervaren hoe snel het Engels van een peuter van vier evolueert, enkel door met zijn buurjongetje te spelen. Mijn angst verdween en maakte plaats voor het verrukkelijke gevoel om dit alles te mogen beleven. We leven hier nu met al onze zintuigen en wakkerder dan ooit.”

En wat hebben ze vooral geleerd? Dat mensen hun aanpassingsvermogen niet mogen onderschatten. “Wie voor een grote verandering staat, houdt vooral rekening met wat er fout kan lopen, maar niet met wat onverwachts goed kan uitdraaien. Achteraf blijkt des te vaker, dat het allemaal wel meeviel.”

VIW-INFODAG ALS SPRINGPLANK

Katrien en Nick: “Toen we in 2019 aanwezig waren op de infodag ‘emigreren kan je leren’ van Vlamingen in de Wereld, lag onze beslissing nog niet vast. Die dag ontkiemde het zaadje echt. Internationaal verhuizen is een lang en complex proces. Parallel onderzochten we toen diverse mogelijke bestemmingen. Die dag was voor ons een eyeopener, zowel qua interculturaliteit, domicilierecht en sociale zekerheid. Het interessante van de infodag is dat je én praktische informatie krijgt én getuigenissen van ervaringsdeskundigen hoort. Die infodag was echt een kantelpunt. Eerder informeerden we ons volledig via het internet, waar je echter veel tegenstrijdige informatie leest.”

De volgende infodag ‘emigreren kan je leren’ vindt plaats in april 2023. De Overzeese Sociale Zekerheid zal hier als één van de experts aanwezig zijn.

HIER KAN IK VEEL IMPACT MAKEN

TEKST ANNE CRUYT

Bijna 20 jaar geleden vertrok Arnoud op interculturele uitwisseling naar Paraguay. Intussen is hij permanent geëmigreerd en woont hij in Asunción met zijn vrouw en kinderen. Als zelfstandig landbouwingenieur geeft hij les op de universiteit en adviseert hij lokale boeren rond waterbeheer. “Hier kan ik op korte tijd veel impact maken. Er zit nog zoveel potentieel in Paraguay.”

“Mijn eerste ervaring in Paraguay was eigenlijk toevallig. Ik wilde vrijwilligerswerk gaan doen en vertrok via AFS Vlaanderen naar het buitenland. Paraguay was de enige bestemming die zo’n programma aanbood voor een jaar. Daarna studeerde ik verder en zoals het lot het wilde, ontmoette ik in Leuven de enige Paraguayaanse uitwisselingsstudente in de hele stad. Intussen zijn we getrouwd en ouders geworden, en wonen we sinds 2012 permanent in Paraguay.

Paraguay is 13 keer groter dan België, maar telt slechts 7 miljoen inwoners. De meesten van hen wonen rond Asunción en heel wat binnenland wordt gebruikt voor veeteelt en landbouw. Naast 14 miljoen koeien vind je er ook soja, maïs en rijst. Het is een land dat vooral leeft van voedselproductie en export, met een enorm potentieel. Dat alles hier nog in de kinderschoenen staat, hielp me met mijn beslissing om permanent te verhuizen. Ik heb

me altijd aangetrokken gevoeld tot pionierswerk, hou niet van routine en ga op zoek naar uitdagingen. Dat merkte ik al tijdens mijn doctoraat, dat ik deels in Leuven en deels in Paraguay uitvoerde; veldwerk was met voorsprong mijn favoriete onderdeel.

Ik heb me gradueel kunnen voorbereiden op de andere manier van leven in Paraguay. Door dat jaar vrijwilligerswerk, waarbij ik in een gastgezin woonde, maar ook door het veldwerk tijdens mijn doctoraat en het feit dat mijn partner Paraguayaanse is. Het is een traag land met een zware bureaucratie, dus geduld moet je leren hebben. Doordat het een onbekender land is, zijn hier quasi geen expatjobs. Elke Vlaming die naar hier verhuist, zoekt zijn eigen weg. De meesten onder hen zijn ondernemers en avonturiers. We geven elkaar tips over hoe je kan omgaan met de verticale bedrijfsstructuur, de inefficiënte overheid en de manier van netwerken om klanten te vinden. Je moet je echt aanpassen hier, je moet flexibel zijn. Werken in Paraguay kan je niet vergelijken met werken in Sao Paulo. Je moet rechtstreeks bij ambtenaren aankloppen, want er zijn zeer vaak wetwijzigingen. Je hebt véél geduld nodig om alles in orde te krijgen, maar daarna liggen er kansen voor het rapen.”

Andere verschillen in het professionele leven? “Het kortetermijndenken, de ellenlange cv’s, het vinden van werk door connecties in plaats van solliciteren, de vage grens tussen werk en privé, het gebrek aan procedures en belangrijke beslissingen die via Whatsapp gebeuren. Het was veel moeilijker om mij hier te settelen dan ik me tien jaar geleden had ingebeeld. Voor mij blijven Paraguay en België totaal verschillende werelden, twee extremen, met elk positieve en negatieve kanten. Maar: ik vind het heel fijn om op het platteland met boeren te werken. Vaak spendeer je lange dagen samen, ver van de stad, en bouw je hechte vriendschappen op. Paraguay heeft de tweede grootste waterkrachtcentrale ter wereld; als specialist in waterbeheer is dat een interessante omgeving. 🇵🇷

Wil je meer te weten komen over het ondernemersleven in Paraguay? Luister dan naar de volledige podcastaflevering op Spotify of Apple Podcasts!

Frank bouwt windmolens in Taiwan

DEME Group is de wereldleider in de installatie van offshore windmolens, een mondiaal groeiende energietak. De Belgische trots investeert in wind en heeft stevig de 'boots on the ground' in het Verre Oosten. Onze landgenoot Frank Jonckheere werkt al anderhalf jaar in Taiwan aan het Hai Long-windmolenpark. Als projectdirecteur koppelt hij er een uitdagende job aan een rijk gezinsleven. Het is een ervaring die naar meer smaakt.

TEKST KOEN VAN DER SCHAEGHE

OFFSHORE WINDENERGIE

"Ik vind het geweldig om aan de andere kant van de wereld te participeren aan de transitie van conventionele naar duurzame energie. Werken voor de ongeëvenaarde marktleider voelt bovendien als een voorrecht. Mijn goesting voor het buitenland werd aangewakkerd in mijn studententijd aan de VUB. DEME was meermaals aanwezig op onze jobbeurs en wekte mijn interesse. Tijdens mijn ingenieursstudies maakte ik al kennis met hun boeiende projecten. Ik had ook voor een groot oliebedrijf kunnen opteren, maar ik wilde deel uitmaken van de nieuwe wereld. Daarom koos ik voor DEME en de duurzame energiesector. Het is een keuze die ik mij allerminst beklaag. Tijdens mijn sollicitatie gaf ik ook aan dat ik die internationale ambitie had. Toen ik werd aangenomen, doorliep ik eerst een intense training en mijn eerste project werd de Thorntonbank aan de Belgische kust. Ook al droomde ik van het buitenland, het had ook één groot voordeel, nog wat langer dicht bij de familie en vrienden blijven. Na drie jaar volgden de

eerste internationale projecten. DEME is een gediversifieerd bedrijf waarbij het belang van de offshore-activiteiten blijft toenemen. Ik voelde mij klaar toen men vroeg om met mijn gezin naar Taiwan te verhuizen. Dankzij de vele interne opportuniteiten klom ik in tien jaar op tot projectdirecteur. Het zijn mogelijkheden die in België eerder zeldzaam zijn, maar die je in deze sector krijgt en kan grijpen."

BAANBREKEND

DEME richt zich op een duurzame toekomst met oplossingen voor mondiale uitdagingen, waaronder de groeiende vraag naar windmolens. Voor de Belgische kust pionierde het met zelfontworpen installatieschepen. "Windenergie is belangrijk in de energietransitie en Taiwan toont zich met dit megaproject een regionale 'first mover'. Het Hai Long windmolenpark ligt op zo'n 40 tot 50 kilometer voor de kust. De opdracht omvat het transport en de installatie van de funderingen en de turbines. Er worden 73 stuks geïnstalleerd die meer dan 1.000 megawatt kunnen opwekken. We werken lokaal in joint venture met de grootste scheepsbouwer van Taiwan. Samen wordt geïnvesteerd in het nieuwe drijvende installatieschip Green Jade. Voorzien van een kraan van 4.000 ton is het ontworpen voor diepere wateren en uitdagende bodemomstandigheden."

Er lijkt geen limiet te staan op de afmetingen van windturbines. En geen windmolen te groot of DEME krijgt hem opgetuigd. De windmolens zelf, inclusief de wieken, worden met een traditioneel hefeiland geplaatst. "Velen kennen de windmolens langs Belgische autosnelwegen. De exemplaren in Taiwan zijn echter driemaal zo groot en hebben een vijfvoudige capaciteit. De windmolentechniek is écht iets van bij ons. De kiem van de ontwikkeling ligt in West-Europa, met zowel in Denemarken als België pioniers. Dat we die expertise nu kunnen exporteren naar verre buitenlanden is uiteraard geweldig. Na Taiwan hopen we ook Japan, Korea en Vietnam te veroveren."

TOPBESTEMMING

Voor veel expats is Taiwan een topbestemming. “Taipei is een unieke stad. Inclusief haar voorsteden telt ze zo’n zeven miljoen inwoners. Wij hoeven slechts een kwartier te rijden naar de rand van de stad die uitmondt in een subtropisch gebergte. Als ik een eindje ga lopen, zie ik soms apen in de bomen langs de kant van de weg. Als gezin met twee kinderen hebben wij het hier erg goed. Het was uiteraard een stap in het onbekende, zeker voor mijn echtgenote. Zij was enthousiast, maar vanzelfsprekend was het niet om haar mooie job na haar doctoraat op te geven. We hadden wel het gevoel dat we dit met jonge kinderen moesten doen. De gevolgen van zo’n beslissing overstijgen wel het gezin, want ook de grootouders zien hun kleinkinderen veel minder dan ze zouden wensen.

Bijzonder aantrekkelijk is dat Taipei in tegenstelling tot bijvoorbeeld Singapore of Tokio geen echte expatwijk heeft, waardoor wij gewoon tussen de Taiwanese wonen. Die extra dimensie waarderen wij heel erg. Wij houden ook van de mix tussen het hoogtechnologische en het traditionele in dit land. Innovatie en traditie gaan hier hand in hand. Onze kinderen deze ervaring meegeven, is een onbetaalbare bagage. Zij groeien ook viertalig op. Thuis spreken we Nederlands, op school is het een mix van Engels en Frans en ze worden uiteraard blootgesteld aan het Mandarijn. Ze zijn bijna twee en bijna vier. De oudste maakt helemaal geen onderscheid tussen origine. Hij zal andere kinderen in een speeltuin bijvoorbeeld eerst in het Nederlands aanspreken en indien nodig switchen.”

BEWUSTZIJN

“Het aantal Belgische gezinnen dat in Taiwan op dit project werkt, neemt maandelijks toe. Maar op langere termijn zullen de lokale mensen in de meerderheid zijn. Dat benadrukt het groeiend belang van interculturele competenties bij het zakendoen. Iedere cultuur heeft zijn eigen waarden, normen en gewoontes. Een team samengesteld uit verschillende nationaliteiten vereist interculturele communicatie. Dat vraagt tijd, maar het is vooral boeiend. Die spirit stroomt ook door de aderen van DEME als onderneming. Ik stel vast dat binnen DEME alle leden van het hogere management een buitenlandervaring achter de rug hebben. Het verruimt de blik. Is wat wij normaal vinden dat ook voor de andere? Dagdagelijks werken wij met extreem dure en geavanceerde schepen, maar de mensen blijven de belangrijkste brandstof voor onze groep.

Deze ervaring biedt mij veel voldoening. Het aanpassen aan een nieuwe taal, cultuur en omgangsvormen wordt tastbaar. Ik kreeg een meer globale kijk op de wereld en probeer verschillen te begrijpen. Ik ben me ook veel bewuster van wat wij in België evident vinden, zoals het rekenen op grootouders voor opvang van de kinderen tijdens weekends of vakanties. Als gezin in het buitenland ben je vooral op elkaar aangewezen, gelukkig wel met de steun van DEME en de collega’s. Het versterkt de connectie. Ook migratie kreeg voor mij een andere dimensie. Hoewel het niet te vergelijken is, kan ik me wel wat beter inbeelden hoe het is om als niet-Belg naar ons land te emigreren. Voor ons is het een eigen keuze onder de best mogelijke begeleiding bovendien, wat het voor velen uiteraard niet is”, besluit Frank.

Info: deme-group.com

EEN 'INTERNATIONAAL' TESTAMENT OPSTELLEN?

Het opmaken van een testament gebeurt al lang niet meer alleen door ouderen. Omwille van de vele (jonge) samenwonende koppels, zit de opmaak van een testament in de lift, omdat voor zij die samenwonen de erfrechtregels zeer miniem zijn. Daardoor worden zij ertoe gedwongen om een testament op te maken indien ze elkaar willen bevoordelen. Maar wat nu indien u in het buitenland verblijft? Kan u dan evenzeer een geldig testament opmaken?

HET OPSTELLEN VAN EEN TESTAMENT

Voor vele samenwonenden is het opstellen van een testament de enige mogelijkheid om elkaar te laten erven; we denken hier bijvoorbeeld aan de feitelijk samenwonenden. Voor hen heeft de Belgische wetgever tot op heden nog niets bepaald op gebied van erfrecht. Zij doen er dus goed aan om een testament op te maken. Ook de wettelijk samenwonenden dienen dit te doen; zij beschikken wel over een klein erfrecht (nl. het vruchtgebruik van de gezinswoning en de huisraad die erin aanwezig is), maar wensen ze elkaar nog meer te bevoordelen dan moeten zij een testament opmaken.

EEN NOTARIS INSCHAKELEN VOOR HET OPSTELLEN VAN EEN TESTAMENT?

In België kan men een "eigenhandig" testament maken; dit wordt eigenhandig door de erflater geschreven. Bij dit eigenhandig testament is er geen tussenkomst van een notaris vereist. Maar bij de opmaak van een "notarieel testament" is de tussenkomst van een notaris noodzakelijk, alsook de aanwezigheid van twee getuigen. Deze getuigen dienen van begin tot einde aanwezig te zijn, t.z. bij het dicteren en het voorlezen van het testament. Daarna moeten zij het testament ondertekenen. Dit testament wordt door de notaris bewaard en hij laat het inschrijven in een Centraal Register van Testamenten (CRT).

In België is het zo dat sinds 1 september 2020 de notaris bij de opmaak van een notarieel testament niet meer letterlijk moet opschrijven wat de testator hem dicteert. Er is dus geen dictee meer. De notaris moet wel **de wil van de testator** opschrijven.

EEN TESTAMENT IN HET BUITENLAND?

Naast het notarieel testament en het eigenhandig testament, bestaat inderdaad de mogelijkheid dat men als Belg een zogenaamd "internationaal testament" opmaakt. Een "internationaal testament" is nuttig vanaf het moment dat er een "vreemd element" aan te pas komt. Dit betekent bijvoorbeeld wanneer de erflater in het buitenland verblijft, of een goed in een ander land gelegen is.

HOE MAAKT MEN EEN INTERNATIONAAL TESTAMENT OP?

In de eerste plaats moet dit internationaal testament duidelijk zijn, diegene die het opmaakt moet zich op een duidelijke manier kenbaar maken, de erfgenamen moeten duidelijk vermeld worden, hun adressen moeten nagekeken worden, ... Het internationaal testament wordt overhandigd aan een notaris. Dit gebeurt in het bijzijn van twee getuigen en de notaris maakt hiervan een "verklaring" op. Het internationaal testament moet schriftelijk tot stand gebracht worden. Het mag wel getypt worden, maar dit hoeft niet absoluut door de erflater te gebeuren zoals bij het eigenhandig testament. Dit houdt in dat zelfs een familielid of een vriend van de erflater het testament kan opschrijven. Het speelt ook geen rol in welke taal het internationaal testament wordt opgemaakt. Nadat het internationaal testament aan de notaris werd aangeboden, zal hij een "verklaring van ontvangst" opmaken.

ONS ADVIES

Verblijft u in het buitenland en wenst u een dergelijk internationaal testament tot stand te brengen, dan neemt u toch best contact op met een plaatselijke notaris. Op die manier hebt u zekerheid dat uw testament wel degelijk correct tot stand werd gebracht en aan de juiste regels beantwoordt. Weet dat in de praktijk vele testamenten betwist worden door bepaalde erfgenamen.

TEKST SOLANGE TASTENOYE

DE MAGIE VAN JOOS DE RYCKE

In tijden van Babelse spraakverwarring helpt een naamsverwisseling niet. Tenzij er magie mee gemeoid is. Op een mooie herfstdag, op stadswandeling in Gent vertel ik over de vondst van een verloren gedicht over de anatoom Andreas Vesalius door Joost de Rycke of Justus Ry(c)quius Gandensis (1587-1627). Mijn zin was nog niet koud of een paar straten en pleinen verder, aan het oude gerechtshof, botsen we op een gedenkplaat van

Joos de Rycke, met volgende tekst:

‘In 1532 vertrok van hieruit minderbroeder Joos de Rycke (1488-1578) naar het pas ontdekte Inka-rijk. Stichtte te Quito de eerste kunst- en ambachtsschool in Zuid-Amerika. Was in Ecuador de beschermer en opvoeder van de inheemse bevolking. Nu nog bekend als Fray Jodoco Rycke, een voorloper van internationale toenadering en samenwerking.’

TEKST THEO DIRIX

Dit is niet mijn Gentse de Rycke maar de Rycke uit Mechelen. Ze verschillen een generatie, maar buiten hun naam, hebben de twee ook een beetje Karel V gemeen. Naar verluidt was de adellijke minderbroeder een jeugdvriend van de toekomstige keizer die de werkgever was van het bejubelde onderwerp van de dichtende naamgenoot. Joos(t) mag weten hoe magisch dat is.

Op de gedenkplaat in Gent omarmt de Rycke een bussel graanhalmen. Als eerste zou hij graan naar de Nieuwe Wereld hebben gebracht. Volgens Arthur Ventré, die in 1962 ‘ter voorbereiding van de stichting van de vereniging België in de Wereld’ overal naar Vlamingen in wereld zocht, wordt dat in Ecuador herinnerd met een aardn pot waarop in het Diets geschreven stond : *“Wie my ledicht, vergete God niet!”* Elders luidt het: *“Gij die mij siet, vergeet God niet!”*

Bij de vierhonderdste verjaardag van zijn aankomst in Quito onthulde de stad op de noordwestelijke hoek van het Sint-Franciscusplein een standbeeld van hun Fray Jodoco Ricke. Aan de voeten van de pater stond een bolle vaas met wuivende graanhalmen. Dat standbeeld uit de jaren dertig werd vernield en vijftig jaar later, in 1985, vervangen door een gelijkende kopie: voor een betere gezichtsherkenning heeft de Rycke in de versie van de jaren tachtig zijn kap achterovergeslagen maar staat de pot nog altijd aan zijn voeten.

Tussen het oude en nieuwe beeld zal Ventré wel geen pot gezien of geledigd hebben. Tenzij hij wat enthousiast herdacht had dat onze Gentenaar de eerste brouwerij in het land bouwde. Ecuadoraanse bierliefhebbers prijzen hem daarvoor de hemel in. Er wordt zelfs hier en daar gesuggereerd dat de fermentatie van dat bier met magie omhuld is.

De minderbroeder zou ook wijnranken meegebracht hebben, om miswijn te maken, en om zo een ander mysterie te onthullen. Is het daarom dat op de gedenkplaat in

Gent een Azteekse godheid de Rycke met zonnestrallen belicht? Of zijn dat bliksemschichten? De Rycke en zijn medebroeders zeilden naar Zuid-Amerika om een goedbedoelde boodschap van een andere beschaving te brengen. In 1515 was de Rycke in Gent toegetreden tot de Orde der Franciscanen. Waarschijnlijk geïnspireerd door een voor-ganger in dat klooster, Pieter van der Moere, in Zuid-Amerika populair als Fray Pedro de

Gante, woonde de Rycke in 1532 het algemeen kapittel van de Franciscanen in Toulouse bij. Op de agenda stond de missionering van de Nieuwe Wereld. Hij kreeg zijn reisopdracht. Met omwegen langs Nicaragua en Peru arriveerde de Rycke op 6 december 1535 in Quito. In het allereerste reisverslag in het Diets over het Incarijk spreekt hij zijn bewondering voor de beschaving van de Inca's uit, èn zijn afkeer van de wreedheid en hebzucht van de Spanjaarden.

Op de ruïnes van de Incastad bouwde Joos de Rycke een klooster, het eerste van tientallen, met de eerste kunst- en ambachtsschool in Zuid-Amerika. Naast lezen en schrijven werden er o.m. landbouwtechnieken onderwezen, maar de school kreeg ook een schilderacademie en een muziekschool. Een plaatselijke school die zich vandaag nog op de erfenis van de Rycke beroept, wordt op haar website lyrisch over hun aanbod van muziek- en instrumentenleer, van schalmei tot trompet. Vaag hoor ik een echo van de *Capilla Flamenca*, de Vlaamse Kapel of de hofkapel van Karel V.

Nog niet zo lang geleden stak op Klara een jonge muzikant de loftrumpet over de traditionele (volks-)muziek van Zuid-Amerika, “want hier in Vlaanderen hebben wij dergelijke wortels niet”. Toen ik besepte dat hij het niet over de muziek van Inca's of Azteken maar over de later ingevoerde muziek had, verslikte ik me met vertraging in mijn koffie: onze jonge muzikant mist duidelijk de magie van de geschiedenis.

NIETS IS WAT HET LIJKT IN CHINA

“De eerste keer dat je in China landt, begin je automatisch te dromen.” Aan het woord is Jurgen Van Der Velde, voetbaldirecteur en ondernemer in de provincie Guangdong. In 2004 zette hij voor de eerste keer voet op Chinese grond. Hij kwam terecht in een land dat een gigantische ontwikkeling doormaakte, met een conjunctuur die een beetje achter hinkte op Europa. “Maar 18 jaar later lopen ze met gemak vijf jaar voor op de rest van de wereld. In China is alles mogelijk. Maar: onder bepaalde voorwaarden. Niets is wat het lijkt en er worden veel luchtkastelen gebouwd. Met de juiste kennis, contacten en omkadering raak je gelukkig heel ver.”

TEKST ANNE CRUYT

FASCINATIE

“Ik heb veel opofferingen gemaakt om de taal en cultuur te beheersen. Eens het wow-gevoel verdwijnt, merk je dat samenwerken niet zomaar van een leien dakje loop. Er zijn grote mogelijkheden en gigantische steden, maar het gedaan krijgen is niet zo simpel.” Jurgen heeft er al een lang parcours met veel verschillende ervaringen op zitten. Als kind had hij een fascinatie voor Azië en in het bijzonder China. Dat evolueerde gaandeweg naar de sportwereld en managementfuncties. “Aanvankelijk was ik een techneut, bezig met informatica en innovatie. Dan kom je al snel uit bij Azië. Na een reis naar Shanghai en Taipei begonnen mijn oogjes te glimmen; ik kreeg een bepaalde coup de foudre.” Hij keerde vastberaden terug naar Leuven en stortte zich op de Chinese taal. Enkele jaren later vertrok hij opnieuw richting Verre Oosten, deze keer om te blijven.

PARCOURS

Hier spreekt een ondernemer *pur sang*. “Ik startte een intermediair bedrijf op, om Vlaamse ondernemers te helpen bij hun handel met China. Het was intens en ik betaalde hard leergeld. Maar dat motiveerde me.” Hij rolde in de voetbalwereld en combineert er vandaag het wetenschappelijk-sportieve met zakelijke ontwikkeling.

“Mijn huidige functie omvat het trainer- en ambassadeurschap, adviseren en managen van allerhande stakeholders. Zo organiseer ik voetbalworkshops voor een gebied dat negen miljoen inwoners telt. Naar Chinese normen is dat behapbaar.”

“Het is een zeer veelzijdig project, dat met Chinese snelheid vooruitgaat en veel voldoening geeft.” Het Bureau van Sport en Cultuur zetten strategische krijtlijnen uit voor zo’n 100 clubs. Van daaruit dient er binnen drie jaar een professionele mannen- en vrouwenploeg voort te vloeien. Ook bij het opzetten van de sportinfrastructuur over vijf districten heen is hij actief betrokken.

DE MAAKBARE TOPSPORT

President Xi Jinping’s befaamd plan om wereldkampioen voetbal te worden, werd groots aangepakt met heuse voetbalsteden, internationale partners en musea, met als potentieel een sportvriendelijk ecosysteem te genereren en een immense visvijver voor talent als gevolg.

“Er werd een soort artificiële voetbalcultuur gecreëerd, die helaas amper resultaten boekte. De industrie kent inmiddels een laagconjunctuur met het nationale mannenelftal en competitieniveau als voornaamste vertegenwoordigers van het verval. Vakmensen en sponsors begonnen zich gaandeweg terug te trekken.” Dat toont aan dat je wel plannen kan smeden in een ivoren toren, maar die worden niet altijd bewerkstelligd in de complexe lokale sportomgeving. De aanpak die in andere industrieën wel zijn vruchten afwerpt, werkt vooralsnog niet in de voetbalwereld.

“China staat aan de internationale top in vele individuele sporten. Het is onwaarschijnlijk welke prestaties jonge topsporters neerzetten. Het getuigt van een soort nationale fierheid dat perfectie afgeleverd kan worden; in kunstduiken, badminton en pingpong is China wereldtop. Bij voetbal kan je natuurlijk geen 10/10 halen, dat is eigen aan een ploegsport.”

DE DOORSNEE CHINEES

Wat me stoort, is dat er in het Westen wordt gepraat over “de Chinees”. Er is een versimpeling van het land: in China is er geen privacy, is alles goedkoop en zijn ze onbeleefd. Het zijn gevaarlijke en eenzijdige stereotype vereenvoudigingen en het is een sterk gekleurde kijk op een gigantisch land. Zo’n enge perceptie is frustrerend, terwijl Chinezen doorgaans met een juiste, nieuwsgierige blik naar het Westen kijken.”

Er zijn zoveel verschillende regio’s en steden, elk met zijn eigen gebruiken en geschiedenis. Ook op zakelijk vlak is er een groot onderscheid en moet je voldoende culturele context kennen. “Dat is een valkuil als het over China gaat; het duurt jaren om nuances te begrijpen, terwijl het quasi onmogelijk is om als buitenstaander met een Chinese blik te leven als je er niet bent opgegroeid. De taal is de eerste

vereiste, maar zeker niet het enige aspect dat meespeelt. Tenzij je er in een internationale cocon leeft, moet je mee kunnen knikken, praten en zelfs zingen over lokale gebruiken en regionaal eten. Leren communiceren in zo'n gigantisch groot land is de grootste uitdaging die bestaat. Het kan vermoeiend zijn, of houdt je net scherp als mens."

ONDERNEMEN OP WERELDSCHAAL

Die snelheid en enorme schaal is zichtbaar bij bedrijven. "Chinezen die een bedrijf opstarten wagen het erop en kijken naar de marktreactie, wat die ook moge zijn. Nieuwe producten, kanalen, sociale platformen, voeding, ... Ze durven dat, omdat ze onmiddellijk uitgebreide feedback krijgen waarop ze verder kunnen bouwen. Hier is het motto: al wat is gebeurd, is voorbij. Ook in het zakelijk leven, met foute producten, samenwerkingen die mislukken, verkeerde

initiatieven; dat was gisteren, morgen trekken we het wel recht. Een miljoen verloren, maar morgen verdienen we misschien wel tien miljoen."

Dat ervoer Jurgen ook bij het ontwikkelen van sportproducten en patenten. Een test doen bij 20.000 studenten in vijf scholen was snel geregeld. "Dat is een onmiddellijke en enorme respons, wat zorgt voor een hefboom om het product op de markt te brengen."

Het grootste verschil met de vorige decennia? "De creatieve ideeën komen nu vaak vanuit China en niet meer van bij ons, en dat is een pijnlijke vaststelling. Doordat er erg op het kind is ingezet, door artistieke of sportieve hobby's aan te bieden, komt er nu een generatie aan die uitdagingen niet schuwt en creatief talent heeft." Een voorbeeld is de ontwikkeling van elektrische wagens, waarbij Europa nu leert van China in plaats van omgekeerd.

Waar Chinese bedrijven het vroeger niet zo nauw namen met intellectueel eigendom, is dat vandaag de dag wel anders. "Vroeger werd laks omgegaan met patenten, nu is het een belangrijke factor om een businessmodel te kunnen verantwoorden en buitenlandse investeringen vast te krijgen."

LIEFDE BLIJFT DUREN

Voelt Jurgen zich na 18 jaar meester over de Chinese taal en cultuur? "Het hangt af van de situatie. Als het gaat om contacten leggen, eenvoudige ondernemingen opstarten of productielijnen opzetten, dan is het uit de losse pols voor mij. Ik weet wat te doen, wat te verwachten, waarover te praten. Dat is ooit wel anders geweest. Tijdens beurzen en lezingen ben ik in mijn sas en bij een zakendiner zijn het ook steevast comfortabele dialogen die vlot stromen. Maar zet mij aan een nieuw project waar ik nog geen ervaring mee heb, dan zweet ik opnieuw zoals in het begin." De verwondering blijft. "Als ik 's avonds over de brug rijd en het verlichte Lotus Century Stadium zie, dan beweegt er iets. Soms moet ik mezelf knijpen om te weten dat ik niet op een filmset ben."

Flexibel en op maat: VLAAMS AFSTANDSONDERWIJS

TEKST ANNE CRUYT

d-teach
online learning

Voor Vlaamse expats blijft het onderwijs van de kinderen een eeuwig vraagstuk. Soms moet het gezin regelmatig verhuizen, of is een buitenlandse opdracht maar voor bepaalde duur. Vaak spelen ook de roots een rol: thuis wordt Nederlands gesproken en de kinderen videobellen met Belgische familie om de band met het thuisfront te behouden. Ook een eventuele terugkeer in het Vlaams onderwijssysteem, in het middelbaar of om hogere studies te starten, moet goed voorbereid worden.

“In veel landen is er geen aanbod van Nederlandstalig onderwijs. Om de continuïteit in het studiecursus te garanderen, sturen we onze kinderen dus naar het Franse lyceum. Maar op termijn komen we wel terug naar Vlaanderen en zullen ze opnieuw moeten instromen. Aanvullend Nederlandstalig onderwijs is daarom niet alleen complementair, maar onontbeerlijk voor de toekomst van onze kinderen.”

Aan het woord is Tom. Hij werkt voor de Verenigde Naties, zijn drie kinderen werden in Genève geboren en woonden intussen al in Frankrijk, Soedan en Turkije, maar nog nooit in België. “Thuis praten we

enkel Nederlands. Het is hun moedertaal, hun cultuur en roots, het helpt ook om met familie in contact te blijven, niet enkel als we op bezoek zijn in België.” Die taal bijhouden, daar zijn veel manieren voor: gamen met de nichtjes, de krant lezen of het journaal kijken en sportwedstrijden op de VRT volgen. Maar ook: aanvullend online onderwijs volgen. “Het is belangrijk dat ze zowel formeel als informeel leren. De flexibiliteit van d-teach helpt enorm om dat te organiseren: verschillende tijdzones zijn geen probleem en het lesaanbod is op maat van het kind.”

Extreem gemotiveerde leerkrachten die op het tempo van het kind les geven, is wat ook Evelyn ontzettend belangrijk vindt. Haar gezin reist een vijftal maanden per jaar rond met de mobilhome. Door afspraken te maken met de school van de kinderen, en tijdens de reisperiode d-teach in te schakelen, lopen de jongens geen achterstand op. “Meer zelfs, ook de school ziet dat de kinderen op elk vlak rijker terugkomen van onze reizen. De goede communicatie tussen de leerkrachten van d-teach en de school zorgt ervoor dat zowel directeur als leerkrachten positief naar de samenwerking kijken. Door de individuele

aanpak genieten de jongens van *blended learning*. Zijn we in Griekenland, dan worden de lessen afgestemd op de Griekse goden. In Italië ontdekken ze de grote uitvinders Archimedes en Da Vinci. We vragen ook aandacht voor de STEM-vakken; dan legt juf Vicky uit hoe een vliegtuig werkt en zijn ze de rest van de dag een parachute ineen aan het knutselen. Het zorgt voor een maximale leerervaring.”

Diplomaat Benjamin en zijn vrouw leerden d-teach kennen door begeleiding van zijn werkgever. Want, wat met hun twee jonge dochters, die elke vier jaar in een ander land naar school gaan? “Net zoals de kinderen van Tom volgen zij telkens les aan een Franse school. Thuis spreken ze Japans met hun mama en Nederlands met mij. Onderling spreken we Frans én we wonen nu in een Engelstalig land. Op jonge leeftijd worden onze dochters dus al met vier talen geconfronteerd, en dat kan soms voor verwarring zorgen.” Daarom vindt Benjamin het belangrijk dat ze door een pedagogisch geschoolde leerkracht worden opgevolgd. “Dingen die je als ouder soms mist, bijvoorbeeld dat ze vervoegingen niet langer correct gebruiken, worden aangeleerd door de leerkracht van d-teach.

Online onderwijs, is dat wel voor alle leeftijden? Evelyn: “We hadden wat schrik voor les via de computer, zeker met de beperkte aandachtsspanne van kleuters. Maar de leerkracht pakte het perfect aan. Een heel vlotte en speelse methode, maar toch hadden ze duidelijk meegekregen wat ze voor school nodig hadden. Ik ben volledig overtuigd!”

Leven en werken als diplomaat of expat betekent ook vooruitblikken naar een terugkeer. Het onderhouden van de moedertaal is onontbeerlijk om opnieuw aan te sluiten op ons eigen onderwijssysteem. Door de kennis van het Nederlands te onderhouden én professioneel op te volgen, helpt d-teach om de opties voor kinderen open te houden, zodat een volgende verhuis of een terugkeer soepel verloopt.”

Het bijhouden van roots en moedertaal is het mooiste geschenk dat je je kind kan geven, vindt Brigitte. Haar kinderen groeiden op in Barcelona, met een Belgische mama en een Italiaanse papa. “Dat betekent: een moedertaal, een vaders taal en twee omgevingstalen. Dat onderhouden kost soms doorzettingsvermogen, zowel van ouder als van kind. Door online onderwijs in te schakelen, zelfs al is het maar voor één of twee uurtjes per week, kan gigantische vooruitgang geboekt worden.”

Online onderwijs, is dat wel voor alle leeftijden? Evelyn: “We hadden wat schrik voor les via de computer, zeker met de beperkte aandachtsspanne van kleuters. Maar de leerkracht pakte het perfect aan. Een heel vlotte en speelse methode, maar toch hadden ze duidelijk meegekregen wat ze voor school nodig hadden. Ik ben volledig overtuigd!”

Sommige dingen kan je nu eenmaal moeilijk missen.

Met onze sociale zekerheid ga je altijd gerust aan de slag, waar ook ter wereld.

Ga je voor een lange periode buiten Europa* werken? Dan moet je de kwaliteit en voordelen van onze sociale zekerheid gelukkig niet missen. Want als je kiest voor onze Overzeese Sociale Zekerheid, geniet je van de bescherming zoals je die kent. Van ziekteverzekering tot pensioen: ga gerust aan de slag met de sociale zekerheid van thuis.

Ontdek ons aanbod op www.overzeesesocialezekerheid.be

ANDY'S DIPLOMATIEKE MICROBE

Een studie rechten begin je om advocaat te worden. Zo ook Andy Van Pachtenbeke. “Ik zag mezelf al grootse pleidooien houden zoals in de Amerikaanse films.” Toch is hij ondertussen al enkele jaren diplomaat, sinds enkele maanden geposteed in Washington. Hoe dat gekomen is? Het waren de mensenrechten, mijnheer!

TEKST MATTHIEU VAN STEENKISTE

Want alle advocatendromen ten spijt, draaide het al tijdens de studies anders uit, vertelt de West-Vlaming in een Zoomvenster. “Toen al merkte ik dat ik veel meer interesse had in internationaal recht en relaties en mensenrechten. Daar wilde ik mee verder gaan in mijn professioneel leven, maar helaas biedt dat in ons land weinig jobkansen. Je hebt de academische wereld en de overheid; dat is het. Zo ben ik dus de aan de Universiteit Gent begonnen, waar ik elf jaar als onderzoeker en lesgever in mensenrechten heb gewerkt, eerst voor professor Johan Vandelanotte, later voor professor Yves Haeck. Dat combineerde ik dan toch ook met advocatuur.”

De optie om de diplomatie in te gaan bleef echter in het achterhoofd spoken, maar de tijd zat niet mee. “Jarenlang werd het klassieke Diplomatiek Examen niet meer georganiseerd. Ik bleef op mijn honger zitten tot 2015, toen ik eindelijk kon deelnemen. Ik slaagde, en in 2017 ben ik voor de FOD Buitenlandse Zaken aan de slag gegaan; eerst een jaar stage in Brussel, vervolgens nog een jaar proef in Parijs. In oktober 2018 ben ik daar geposteed bij de Belgische vertegenwoordiging bij de Unesco.

Ik ben er vier jaar gebleven: een erg fascinerende tijd, want het is niet evident om multilaterale relaties te onderhouden met 193 lidstaten. In de Unesco komt de hele wereld samen, en als VN-agentschap brengt het erg veel geopolitiek met zich mee. Mijn taak bestond er voor een groot deel uit om die op te volgen, vooral rond thema's als gendergelijkheid, veiligheid voor journalisten, maar ook werelderfgoed. Ik overlegde daarover met andere EU-lidstaten, onderhandelde met derde landen, ... en zo probeerden we zo gunstig mogelijke beslissingen van de Unesco te bewerkstelligen. Eén van de dingen die ik zo mee onderhandeld heb, is een internationale aanbeveling over de ethiek van artificiële intelligentie, waarbij mensenrechten sterk benadrukt werden.”

En hij lacht. “Ik weet het, het klinkt abstract, maar ik kan je verzekeren dat het erg boeiend was. Tegen het einde van mijn postering daar kwamen er ook de problemen van de pandemie bovenop. We zijn toen heel erg beginnen pleiten dat kinderen naar school konden blijven gaan.”

EEUWIG PASSANT

Begin augustus moest Van Pachtenbeke afscheid nemen van de Lichtstad. Een diplomaat blijft immer een passant, onderweg naar alweer een volgende post. Dat werd Washington, stad van zijn dromen. “Ik was er al vaker geweest voor mijn werk aan de universiteit, dus ik kende de stad al. Ik keek er bijgevolg naar uit om naar daar te vertrekken, al mis ik de sfeer bij Unesco met zijn wereldgemeenschap, de vrienden die ik er gemaakt heb.”

En ook de job veranderde. “In Washington ben ik deze keer wel verbonden aan de Belgische ambassade, wat een heel andere positie is. Dit is veel bilateraler, waarbij je minder midden in de onderhandelingen staat. Je bent meer toeschouwer; je kijkt naar en informeert je over wat er gebeurt in het land, en analyseert dat. Persoonlijk vind ik de energie van een onderhandeling erg meeslepend, maar wat ik nu doe heeft ook zijn charmes: je komt veel zaken te weten, krijgt veel meer informatie, en dat is ook erg interessant. Ik volg hier in de eerste plaats de Amerikaanse ontwikkelingssamenwerking op, maar ook het werk van de Wereldbank. Zo blijft er toch een facet van multilateraliteit aan. Ook mensenrechten blijft een onderwerp. Zo is de doodstraf één van de thema's waar wij samen met andere EU-landen rond werken. We gaan daarover in dialoog met de Amerikaanse overheden, maar ook met ngo's en andere organisaties. En sinds kort ben ik ook publieke woordvoerder van onze ambassade. Ik organiseer mee de evenementen die we op poten zetten, wat erg interessant is want zo ontmoet je mensen tot wie je anders geen toegang hebt. Een paar weken terug mocht ik zo de Amerikaanse *attorney general* (procureur generaal, red.) Merrick Garland ontmoeten. Dat vond ik toch een hoogtepunt. En ja, in Parijs heb ik zelfs eens Koningin Mathilde op een werkbezoek aan Unesco mogen fotograferen. We hadden geen officiële fotograaf, fotografie is een van mijn passies, en één en één was natuurlijk drie.”

DOORDRONGEN VAN DE POLITIEK

De Amerikaanse hoofdstad staat inderdaad best ver van het *American Heartland*, bevestigt Van Pachtenbeke het beeld van Washington. “Al was het maar omdat bijna iedereen die hier woont, werkt voor of bij de overheid. Je hebt ambtenaren, maar ook think tanks, ngo's, ... De stad is doordrongen van politiek. Tegelijk voel je hier minder de verdeeldheid die je elders in het land beleeft. Het is op politiek vlak een relatief homogene stad. Je kunt het een bubbel noemen, ja, maar ik wil toch benadrukken wat vaak onderschat wordt: het is een bij-

zonder aangename stad om te beleven. Het is groen, er is voldoende cultuur te beleven, in het weekend hangt er een ontspannen sfeer. Het is een fijne omgeving om te leven. Zo kom ik al sinds ik hier voor het eerst kwam heel graag aan de Georgetown Waterfront, een pier waar je een aantal heel fijne buitenbars hebt. Ik krijg er een instant vakantiegevoel. En verder is er de fijne en relaxe boekenwinkel Kramer Books aan Dupont Circle. En laat me vertellen dat je hier de mooiste herfst krijgt die er bestaat. De stad staat vol bomen, op dit moment is het er ongelofelijk mooi.”

Nog een misverstand; de diplomaat als ultiem expattype. “Ik beweeg me hier eigenlijk niet in een expat-omgeving. Dat gevoel had ik veel meer in Parijs, waar rond Unesco een heel sociale omgeving hing, en laat ons eerlijk zijn: Parisiens zijn misschien ook iets minder toegankelijk dan Amerikanen als het aankomt op sociale contacten. Zeker in Washington raak je makkelijk in gesprek met anderen. Er zijn altijd gedeelde interesses. Je merkt wel dat een ontmoeting altijd een functioneel element krijgt. Wat je doet, en waar je werkt, is altijd de eerste vraag. Maar als diplomatieke post is Washington dan ook erg gemakkelijk, in tegenstelling tot sommige moeilijke bestemmingen waar je beperkt bent in je vrije beweging tot een bepaalde compound.”

“IN WASHINGTON HEB JE DE MOOISTE HERFST DIE ER BESTAAT.”

Maar ook hier gaat Van Pachtenbeke niet blijven. “Diplomaat zijn vraagt flexibiliteit”, geeft hij toe, “en dat kan soms wat zwaar zijn. Je moet elke keer opnieuw beginnen, net als je denkt ‘nu ken ik de job een beetje’ moet je opnieuw bijleren. Je mist de stabiliteit die anderen vaak hebben. De discussie of het beter is om deze job te doen met een gezin als steun of zoals ik net zonder is op dat vlak onbeslecht. Op dit moment zeg ik dat deze job de minpunten waard is. En laat ons eerlijk zijn: we leven in een tijd waarin technologie veel gemis kan opvangen. In principe vertrek ik hier in de zomer van 2026, dat weet ik nu al. Maar voor het zover is, komt er nog een druk jaar aan met het Belgische EU-voorzitterschap in 2024, de Belgische én de Amerikaanse presidentsverkiezingen, ... En in 2026 wordt het WK voetbal georganiseerd in Canada, de Verenigde Staten en Mexico. Dat hoop ik ook nog mee te maken.”

En dan? Prik een lijstje droombestemmingen op het mentale bord? “Ik denk er over na om als volgende voor een bestemming in Afrika te opteren; dat ontbreekt immers in mijn ervaring, vind ik. En ik zou heel graag nog eens iets doen in Zuid-Amerika. Buenos Aires, bijvoorbeeld. Een post in Scandinavië staat ook wel hoog op mijn verlanglijstje, net als Dublin. Maar sowieso keer ik na deze periode eerst drie jaar terug naar Brussel. Zo is de regel, en die houdt natuurlijk steek: je wil toch dat een diplomaat nog altijd zijn band met het moederland behoudt. Je bent hier om België te vertegenwoordigen. Het klinkt misschien melig, maar dat voelt voor mij echt als een privilege.”

AROMA: MEESLEPEND DEBUUT IN VENETIË

Ze studeerde af als licentiaat vertaler Frans-Engels en volgde opleidingen aan Vlerick en London Business School. Ze werkt als bedrijfsstrateeg en schreef één van de bestsellers van het jaar. Ze woont in Gent en in Rome. Ann Galland heeft een persoonlijkheid met vele facetten en debuteerde dit jaar met de roman 'Aroma', waarin heel verschillende verhaallijnen in één geheel samenkomen. "Een boek schrijven is extreem veel werk en onzekerheid, maar een boek geschreven hebben is plezier."

TEKST ANNE CRUYT

ITALIË

"Al van jongs af aan ben ik verliefd op Italië. Mijn ouders namen me mee op reis en ik ontdekte de kunst, cultuur, architectuur en zuiderse evenementen. Enkele jaren geleden maakte ik mijn droom waar en kocht ik een historisch pand, gebouwd in 1468. Nu woon en werk ik afwisselend in Gent en in Rome."

Ze zou een roman schrijven wanneer ze 50 werd, al geloofde niemand het toen ze het aankondigde. Ze combineerde immers al twee bedrijven met het pendelen tussen twee landen en een grote, ingewikkelde renovatie aan een historisch pand. "Het heeft me vier jaar gekost. Ik leek altijd te weinig tijd te hebben, tot corona kwam. De werkhoeveelheid daalde, eindelijk kon ik echt gaan zitten. Het opzoekwerk was al gedaan en een eerste aanzet geschreven, maar de lockdown gaf me de gelegenheid om er echt op te focussen."

THEMA

Ze wilde een verhaal schrijven rond keuzes maken. Haar boodschap: welke keuze je ook maakt, als je integer bent kom je uiteindelijk ongeveer op hetzelfde eindpunt. "In de roman draait die keuze om een erfenis, in mijn eigen leven bleek hetzelfde van toepassing op mijn studiekeuze. Ik mocht niet studeren voor archeoloog of handelsingenieur, maar kwam via een andere weg toch altijd uit bij strategische functies in het bedrijfsleven en een thuis in het oude Rome."

In 'Aroma' lijkt de keuze eenvoudig: een grote erfenis met een bijzondere voorwaarde aanvaarden of verwerpen? "Er waren twee opties en ik heb beide mogelijkheden uitgeschreven, ze komen met enkele jaren verschil terug samen op één punt."

TESTPUBLIEK

Dat Ann uit de marketingwereld komt, blijkt uit de manier waarop ze ook deze roman projectmatig aanpakte. Zo werd de eerste versie van het boek door een testpubliek

gelezen, dat prompt terugkwam met de feedback dat een boek waarin de lezer keuzes moet maken, origineel is maar ook een risico inhoudt. "Daar heb ik een half jaar mijn hoofd over gebroken. Ik wilde absoluut beide mogelijkheden (de erfenis aanvaarden of weigeren) in het boek, maar moest het op een manier doen die het verteerbaar maakte voor de lezer." Uiteindelijk vond ze een oplossing: in het boek schrijft het hoofdpersonage de tweede mogelijkheid zélf neer, en vindt haar zoon op een bepaalde dag het manuscript. Een elegante oplossing, die voor een gelaagd en complex verhaal zorgt.

RESEARCH

Aan het boek ging enorm veel research vooraf, want Ann streefde naar perfectie. "Ik heb me een hele tijd verdiept in Italiaans familierecht en erfrecht. De notaris is een belangrijk personage in het boek, maar je moet heel wat achtergrond hebben om hem bijvoorbeeld te laten vertellen welke kosten bij een Italiaanse erfenis komen." Het manuscript werd ook nagelezen door notarissen, advocaten en een tweetalige professor. Dat zorgt voor een roman die accuraat geschreven is en authentiek Italiaans aanvoelt. "Oké, het is fictie, maar alles wat erin staat zou waar kunnen zijn en klopt met de realiteit. Een

klein voorbeeld: weeshuizen werden op een bepaald moment afgeschaft in Italië. In Venetië was dat echter in een ander jaar dan in de rest van het land. Zo zorgde ik ervoor dat het tot in de kleinste details correct geschreven is.”

Ergens stond ‘moord met voorbedachten rade’ beschreven. “Een Belgische advocaat heeft dat eruit gehaald, want dat is een pleonasme. Moord is per definitie altijd met voorbedachten rade, anders is het doodslag”. Het lijkt triviaal, maar het boek is intussen wijdverspreid en in het lezerspubliek zitten heel wat juristen en advocaten die het meteen zouden opmerken.

MARKETING

Ook aan marketing is gedacht. Het boek is in standaard Nederlands geschreven en voelt in geen enkele zin Vlaams aan. Zo kan het ook de Nederlandse markt bereiken, wat normaliter een grote uitdaging is voor Vlaamse debuutromans. ‘Aroma’ leest als een trein. “Ik heb het boek zeker 30 keer herlezen en herwerkt. Telkens ik iets vond dat beter kon, begon ik opnieuw. Daarom dat het zo vlot leest: er staat geen woord te veel in. Ik vind dat elke zin zijn bestaansrecht moet hebben.”

BESTSELLER

Het resultaat van de vele jaren intensief werk is dan ook dat ‘Aroma’ een bestseller werd. Het stond meer dan vier maanden in de top tien van bestverkochte boeken in Vlaanderen. “Het was een onverhoopt succes. Ook al was de uitgever enthousiast, dit hadden we niet op voorhand kunnen inschatten. Het boek is er gekomen uit liefde voor Italië, het Italiaans, Venetië en Rome. Mijn doel was om het boek te schrijven, een uitgever te vinden en het in de winkel te zien liggen. Het succes dat erna kwam was onverwacht en overweldigend.” In een land waar slechts 17 auteurs voltijds kunnen leven van het schrijven, en waar van een boek gemiddeld slechts 48 exemplaren worden verkocht, slaagde ‘Aroma’ erin om zes maanden na publicatie al aan een zesde druk te komen. Het

verkoopt ook goed in Nederland, wat opmerkelijk is. “Maar eigenlijk ook niet; ik heb bewust gekozen voor de standaardtaal en door de locatie van het verhaal ontbreekt het ‘Vlaams karakter’ dat Nederlandse lezers normaliter minder goed ligt.” Het succes overstijgt de landsgrenzen en vertalingen zitten in de pijlpijn. “Sinds mijn Joodse burens te weten zijn gekomen dat ik een roman over Italië schreef, zijn ze plots een heel stuk opener geworden tegenover mij. Ook mijn Italiaanse collega’s hebben een weddenschap lopen over wanneer de vertaling in Italië op de markt komt.”

Twee keer al kreeg ze een bizarre vraag: “Hoe schrijf je een bestseller?” Volgens Ann is het recept eenvoudig. “Doe alles zo goed mogelijk en laat niets aan het toeval over. Zorg dat je een boodschap hebt, mooie verhaallijnen die evenwichtig gelaagd zijn, en rijke maar vooral geloofwaardige personages. Ik heb elk personage uitgewerkt zoals ik het ook zou doen voor een marketingcampagne. Alles wat een personage zegt en doet moet passen binnen zijn karakter.”

VERVOLG

Intussen zijn er plannen voor een tweede boek, dat zich deze keer in Rome zal afspelen. “Ik ben bezig met research en het uitwerken van de karakters en het plot. Het zal opnieuw een juridisch thema als kapstok hebben, maar geen erfrecht deze keer (lacht).”

IN DUBAI KAN ALLES

TEKST ANNE CRUYT

Tom Roelens heeft al een serieuze internationale carrière in de hotelwereld achter de rug. Die startte in Dubai, in 1996. Ook in Maleisië, Indonesië, Hawaii en de Malediven was hij actief. Zijn specialiteit? Het openen van nieuwe luxehotels, eerst voor Four Seasons, nu voor het Atlantis resort; één van de meest prestigieuze resorts ter wereld. Na 26 jaar is hij nu terug op de plaats waar het allemaal begon. “Het Dubai van vandaag is een andere plaats dan het Dubai van 1996. Het is fascinerend om te zien hoe deze plaats volledig veranderde op een kwarteeuw tijd.”

“In Dubai heerst een bepaalde mentaliteit, alles is er mogelijk. Als je een droom hebt, dan maak je die gewoon waar. Daarvoor kan je met de beste mensen van over de hele wereld werken.” Dat tonen ook de vele Guinness World Records aan: de hoogste champagnetoren, de langste en snelste waterbanen, ... Geen idee te onrealistisch, in Dubai kan het allemaal.

Het Atlantis resort bestaat uit 1.600 kamers, telt 30 restaurants en heeft het grootste waterpark ter wereld. “Het is een fascinerend bedrijf. Het hotel zelf is een nieuw icoon in zowel de architectuur- als de hotelwereld. Daarnaast kunnen we met de bekendste chefs van de wereld werken en ons in Dubai positioneren als gastronomische bestemming. We hebben o.a. samenwerkingen met Nobu, Gordon Ramsay, Heston Blumenthal, Mich Turner, Costas Spiliadis, Gastón Acurio en Ariana Bundy. De lijst wordt steeds langer. Het helpt dat sinds dit jaar zowel de Michelinids als Gault Millau naar Dubai zijn gekomen.”

Bekende gasten met extreem hoge kwaliteitseisen; hoe krijg je dat voor elkaar met 7.000 man personeel uit meer dan 100 verschillende landen? “Wij trainen iedereen volgens dezelfde standaarden. Daarbij geeft bijvoorbeeld de Forbes Travel Guide een duidelijk kader: hoeveel minuten mag het duren om in te checken of een drankje te krijgen? Die duidelijke standaarden zorgen ervoor dat de interculturele verschillen van het personeel omzeild worden en iedereen met de neus in dezelfde richting werkt. Het belangrijkste is de ultieme tevredenheid en topervaring van onze klanten.”

De tijd dat mensen naar de andere kant van de wereld vlogen voor een strandvakantie, lijkt voorbij. “Nu zijn mensen vooral op zoek naar unieke ervaringen. Daar spelen we op in, door ons te onderscheiden met onze entertainmentprogramma's. Wil je Robbie Williams zien op Oudejaarsavond? Dan moet je bij ons zijn. In de jaren '90 was Dubai eerder een zakelijke bestemming, met slechts enkele hotels. Intussen heeft het zichzelf echt op de kaart gezet, als toeristische bestemming maar ook als plaats waar je kan wonen, werken en op pensioen gaan. Die trend blijft zich doorzetten en we ondervinden nog steeds de langdurig positieve gevolgen van de Wereldexpo die hier plaatsvond: er is een influx

van werknemers en nieuwe bedrijven.” Ook Belgische bedrijven, zo blijkt: het Atlantis resort werd gebouwd door Besix en Pierre Marcolini heeft er enkele chocoladeateliers.

“In de hotelsector weet je nooit wat je volgende avontuur wordt. Hoewel het als een exotische bestemming klinkt, is dit het dichtste bij België waar ik tijdens mijn carrière ooit al heb gewoond. We profiteren van een klein uurverschil en de hub die de plaats is voor vliegmaatschappijen. Het ligt centraal voor Azië, Europa en het Midden-Oosten; een ideale uitvalsbasis.”

Wil je meer te weten komen over de internationale carrière van Tom en werken in de hotelwereld? Luister dan naar de volledige podcastaflevering op Spotify of Apple Podcasts!

VASTGOEDMAKELAARDIJ IN DE EUROPESE UNIE

TEKST KRISTIEN LESAGE. ABOGADA (ADVOCATE IN SPANJE), POSTGRADUAAT EUROPESE STUDIES, VIW-VERTEGENWOORDIGSTER.

Als Abogada, advocate aan de Spaanse Balie, adviseer ik vaak Vlamingen bij aankoop van Spaans vastgoed. Steevast krijg ik dan de vraag of ik een vastgoedmakelaar kan aanraden. In het buitenland is het vaak moeilijk te beslissen met welk immokantoor in zee te gaan. Temeer nog omdat het beroep van vastgoedmakelaar in verschillende EU-landen anders is geregeld. Hieronder vindt u concrete informatie over vastgoedmakelaardij in de Europese Unie, maar ook over de Europese Beroepskaart voor gereguleerde beroepen en over de Europese zakelijke markt voor dienstverlening.

GEREGULEERDE BEROEPEN

In België is het beroep van vastgoedmakelaar een gereguleerd beroep, in Spanje niet. Via de link onder dit artikel kan je nagaan of een concreet beroep gereguleerd is of niet in een bepaald EU-land. Handig voor wie zich afvraagt hoe het beroep van vastgoedmakelaar in Spanje wettelijk geregeld is, maar vooral ook voor wie hun beroep wil uitoefenen in een ander land van de Europese Unie. Hierbij bestaat geen eenvormige regelgeving van de EU, want dit behoort tot de bevoegdheden van de Lidstaten. De Unie biedt een database aan, voor wie wil werken in een ander EU-land, om de zoektocht eenvoudiger te maken.

EUROPESE BEROEPSKAART

Belgische vastgoedmakelaars kunnen een Europese Beroepskaart aanvragen. Daarmee tonen ze aan dat zij in België een gereguleerd beroep uitoefenen. Zo kan de erkenning van hun beroep in EU-buitenland eenvoudiger verlopen, dat is toch de bedoeling. De Europese Beroepskaart is beschikbaar voor een beperkt aantal beroepen, op voorwaarde dat het gaat om een gereguleerd beroep in het EU-land van aanvraag. Een Spaanse make-

laar kan de Europese Beroepskaart bijvoorbeeld niet aanvragen, want in Spanje is het beroep niet gereguleerd. Hetzelfde geldt ook voor een Nederlandse vastgoedmakelaar. De volledige beroepenlijst luidt momenteel als volgt: verplegers algemene zorg, apothekers, fysiotherapeuten, berggidsen en onroerend goedmakelaars. Ik veronderstel dat die lijst uitgebreid zal worden met andere beroepen, indien blijkt dat de procedure goed werkt.

ZAKELIJKE MARKT VOOR DIENSTVERLENING

We hebben allemaal gehoord van de eengemaakte Europese Markt, waar al aan gewerkt wordt sinds de oprichting van de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal zo'n zeventig jaar geleden. Lang geleden, maar dat betekent niet dat die interne markt nu helemaal af is. Voortdurend ontstaan nieuwe ontwikkelingen en nieuwe belemmeringen, de spanning tussen de bevoegdheden van de Lidstaten en die van de Unie blijven een bron van hindernissen voor de werking van de Europese Markt. De Europese Commissie werkt aan de ontwikkeling van de interne markt vanuit verschillende oogpunten, waarbij de zakelijke dienstverlening een belangrijk werkgebied is. Deze dienstverlening heeft veel invloed op onze Europese economie. De Commissie heeft bij haar aanbevelingen en marktstudies de nadruk gelegd op een aantal beroepen die strategisch van groot belang zijn voor de economische ontwikkeling in de EU, waaronder vastgoedmakelaars maar ook architecten, burgerlijke ingenieurs, boekhouders, advocaten, octrooigemachtigden (octrooiagenten) en toeristische gidsen. Deze beroepen zijn niet in alle EU-landen gereguleerd. Het gaat om vier grote economische sectoren, die een belangrijke bijdrage leveren aan de Europese economie: toerisme,

bouw, vastgoed en dienstverlening aan bedrijven.

AANBEVELINGEN VAN DE COMMISSIE

In het kader van de zakelijke markt voor dienstverlening heeft de Europese Commissie aanbevelingen gedaan voor betere regelgeving over vastgoedmakelaardij. Slechts in 14 Lidstaten was onroerend goedmakelaar in 2017 een gereguleerd beroep. In andere landen worden andere maatregelen gebruikt om de belangen van de klant te verdedigen, zoals wetgeving over consumentenbescherming of vrijwillige keurmerken waarbij makelaars zich kunnen aansluiten. Bij de aanbevelingen per land zoekt de Commissie naar een evenwicht tussen de bescherming van de klantenrechten enerzijds en het recht op vrije vestiging van makelaars uit EU-buitenland anderzijds.

Opzoeken of een beroep gereguleerd is?

<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/jobseeker>

www.lesagespanje.com

NOMADISME

een literaire inleiding

TEKST THEO DIRIX

En als we 'glomad' nu eens zouden vervangen door 'woninglooze' en 'diginomad' door 'brievenschrijver op zee', wat zouden dan hedendaagse synoniemen van 'zeekoorts' of 'zwerfenszat' zijn? Sta mij toe nog heel even lyrisch te doen over voorgangers van YouTubers en Instagrammers, want een paar van mijn favoriete oude dichters zijn actueler dan ooit.

Gewoonlijk reizen we licht, wij nomaden, en toch heb ik ze bewaard: 'Herinneringen aan Slauerhoff, door Albert Helman in gesprek met Cees Nooteboom', een artikel uit het oude glossy modeblad Avenue. Van de zwervende Nederlandse dichter-scheepsarts Jan Jacob Slauerhoff (1898-1936) heb ik nooit afstand kunnen nemen: "Alleen in mijn gedichten kan ik wonen. Zoolang ik weet dat ik in wildernis, in steppen, stad en woud dat onderkomen kan vinden, deert mij geen bekommernis", zo schreef hij in 1934 in 'Woninglooze'.

Vervang gedichten door video's en je denkt dat Naick en Kim, een beetje verderop in dit nummer, aan het woord zijn. Toen ik zo oud was als zij nu, recenseerde het Vlaamse maandblad 'De Schoolkrant' één van mijn jeugdgedichten als: "beslist het beste om in te wonen, zoals Slauerhoff

zegt", en dat zegt genoeg. Nooteboom heb ik ooit in Montreal verweten dat hij mee schuldig is aan de zwerver die ik geworden ben, hij vond het niet erg en ik vandaag ook nog niet. "Nergens in dit heelal heb ik een vaste woonplaats schreef hij op zijn hoed van cipressen. De dood nam zijn hoed af, dat hoort zo. De zin is gebleven. Alleen in zijn gedichten kon hij wonen.", zo opent Nooteboom het derde deel van zijn gedicht 'Bashô' in 1989.

Toen ik later van de FOD Buitenlandse Zaken zeven consulaire posten toegewezen kreeg, keek ik op naar de Nederlands-Surinaamse schrijver en ambassadeur voor Suriname, Albert Helman (1903-1996, pseudoniem van Lou Lichtveld). Later verdeelde hij zijn tijd tussen zijn huis 'Bel Exil' op Tobago en een verlaten bergdorp in Italië: dat klinkt vertrouwd hier op mijn ivoren toren in Griekenland, waar het interview met de drie zwervende schrijvers nog eens uit een boek viel.

Wat die drie gemeen hebben is hun bereidheid, hun hang naar het buitenland. En de overtuiging dat reizen kijken is, indringend kijken, om dan neer te schrijven wat pakt. Niet louter registreren maar de essentie zoeken, naar dat wat raakt. Wat ze ook

gemeen hebben, is dat ze stukjes voor een krant of tijdschrift schreven, of verslagen voor hun werkgever, ook werk van observatie en diagnose, waarin ze hun bezetenheid temperden.

In een leuk maar ondertussen wat gedateerd boekje 'Out of Belgium' noteert Koen Van der Schaege uit de mond van diplomaat-schrijver Herman Portocarero dat hij zwerft om alles aan te raken, "por tocar erro", tenzij je die verbastering van zijn naam moet lezen als dwalen omdat hij geraakt heeft.

Nomadisme is de levenswijze van een groep mensen die van plaats tot plaats trekt om zich in leven te houden, oorspronkelijk herders of jagers. Tijdens mijn reizen heb ik nog geregeld bij hedendaagse nomaden aangezeten, bij Toearegs in Noord-Afrika (en gelukkig nooit een vierde kopje thee gekregen, want bedoeld als ondrinkbaar bitter), bij bedoeïenen in het Midden-Oosten (gelukkig mijn eerste lege kopje kardemom koffie meteen onderaan de stapel kunnen teruggeven) en bij Masai in Oost-Afrika (melk gemengd met bloed, tot daar aan toe, maar die houtskoolsmaak blijft wel hangen). Bij ons ben ik nooit afgestapt in kampen van Roma of Sinti en dat moet ik zeker nog eens doen.

Maar vandaag komen nieuwe groepen nomaden zomaar mijn huis-kamer binnen, via het scherm van mijn PC of smartphone. Ze zijn al met velen en nog veel meer dromen van leven en werken in beweging, want dat is de kern: thuiswerk maar dan op voortdurende verplaatsing. Elke vogel zingt zoals hij gebekt is, maar er zijn nu eenmaal standvogels en trekvogels; in dit dossier zijn wij benieuwd hoe en waarin die tweede soort tijdens de trek het liefst 'woont'.

Estland als gidsland

TEKST ANNE CRUYT

Estland staat alombekend als hét land met de grootste digitale voorspong. Niet enkel op het Europese continent, maar wereldwijd. In Estland zijn alle overheidsdiensten (behalve trouwen, scheiden en vastgoedtransacties) digitaal; zelfs stemmen bij verkiezingen. Het is de geboorteplaats van Skype (dat de markt beheerste voordat de coronapandemie voor een Zoompandemie zorgde), Wise (voorheen Transferwise) en Bolt en telt intussen al 10 *unicorns* (startups met een waarde van meer dan 1 miljard euro).

DIGITALE INWONERS

Estland is voorlopig het enige land waar je als buitenlander ook digitaal inwoner kan worden, een zogenaamde “e-resident”. Het project bestaat al sinds 2014, met groot succes tot gevolg: het land telt naast zijn 1,3 miljoen “fysieke” inwoners maar liefst 93.000 e-residents vanuit 179 verschillende landen (waaronder 36.000 Europeanen). Daarom besloot de overheid om een tweede categorie in wettekst te gieten: ze lanceerde in augustus 2020 als wereldpionier een digital nomad visa.

DIGITAL NOMAD VISA

Met het digital nomad visa mogen buitenlanders tot één jaar lang fysiek in Estland komen werken. Voorwaarde is dat ze door een buitenlandse werkgever zijn tewerkgesteld, of dat ze zelfstandige zijn met een eigen onderneming in een ander land. Als bijkomende voorwaarde geldt een inkomensminimum van € 3.504 bruto per maand, gedurende de 6 maanden voor aanvraag. Tussen aanvraag en toekenning van het visum zit gemiddeld een maand. Het idee is simpel: omdat de buitenlandse digital nomads geen werknemer zijn van een lokaal bedrijf, nemen ze geen arbeidsplaatsen in. Ze spenderen echter wel geld en geven zo de lokale economie een boost. Digital nomads kunnen 365 dagen in Estland verblijven en krijgen toegang tot het 90-dagen-Schengenvisum, waardoor ze tijdens die periode ook kunnen rondreizen in de volledige Schengenzone. Dit soort flexibel visum blijkt een godsgeschenk voor niet-Europeanen, die vaak op stringente voorwaarden botsen om langere tijd in Europa te wonen en werken.

DIGITALE ONDERNEMINGEN

Ten slotte is het extreem eenvoudig een onderneming op te starten in Estland, zonder er ooit een voet gezet te hebben. Een aanvraag gebeurt volledig digitaal en is op enkele uren volledig in orde. Er worden zelfs records opgetekend: zo heeft een Oostenrijker momenteel het wereldrecord “het snelst een onderneming opzetten”, wat hij in 15 minuten en 33 seconden voor elkaar speelde.

Deze “antibureaucratische omgeving” zorgt ervoor dat de Europese markt veel gemakkelijker toegankelijk wordt voor niet-Europese ondernemers. Al meer dan 21.000 ondernemingen werden via deze weg opgericht. E-residents die een onderneming oprichten, betalen ook belastingen in Estland zonder er fysiek aanwezig te zijn. Dat legt het land geen windeieren: in de eerste drie jaar dat het programma bestond, heeft het Estland al 14,4 miljoen euro opgebracht; voor elke euro die de overheid in het programma investeerde, kreeg ze er honderd terug.

Kuifje en het paspoort

TEKST THEO DIRIX

'Toen ik nog consul was' begint stil aan te klinken als het akelige geluid dat een dial-up internetverbinding vroeger maakte. Jongere lezers kennen dat schrille geluid niet, maar mij schoot het telkens weer te binnen als een landgenoot 'een pas' kwam vragen. Ik moest dan vragen: "Een pas om te reizen of een pas om zich te identificeren?"

Niet meer zo jonge VIW'ers herinneren zich nog wel de papieren gele 'pas' (sic) en de handgeschreven reispas (sic), incl. correcties en aanvullingen van echtgeno(o)t(e) en of kinderen.

'Dankzij' misbruik en vervalsingen zijn zowel de identiteitskaart als het paspoort ondertussen groot geworden. Als u het voorbije jaar een nieuw paspoort kreeg, dan hebt u dat zeker gemerkt.

Niet alleen is het wat dikker geworden, twee pagina's meer dan de vorige versie, het nieuwe model bevat ook dubbel zoveel veiligheidselementen. Het kreeg ook een nieuw design want de afbeeldingen van stadhuizen en kabinetten van ministers-presidenten van de deelstaten werden afgevoerd. Op de lege stempelpagina's staan nu afbeeldingen van Natasja, Marsupilami, Suske en Wiske, Bollie en Billie, Kari Lente, Blake & Mortimer, De Kiekeboes, Lucky Luke, De Smurfen, Robbedoes en Kwabbernoot, Jommeke, Largo Winch en Nero.

Vooraan, als een wens om met het document een goede vlucht te nemen, maar nog niet naar de maan, staat de raket van Kuifje. Ik zei het al: het Belgische paspoort is groot geworden.

"Het Belgische paspoort wordt als één van de machtigste paspoorten ter wereld beschouwd", zo vindt de

FOD Buitenlandse Zaken. En dat kan ik beamen. Toen de *handshaking* nog bestond, zowel van een internetverbinding als in het echt, kwamen zelfs buitenlanders op onze ambassades een Belgisch paspoort aanvragen. Dat ze daarvoor eerst de Belgische nationaliteit moesten aanvragen, was bijzaak. Hun bedoeling was niet een nieuwe burger van dit land van chocola, bier en stripverhalen te worden, hun bedoeling was zonder visum te kunnen reizen.

En kijk: "Het staat vandaag op een gedeelde vijfde plaats in de lijst van machtigste paspoorten, op basis waarvan verschillende landen wereldwijd de houders van zo'n paspoort toegang tot hun grondgebied verlenen zonder dat er voorafgaand een visum moet worden aangevraagd (voor normale toeristische reizen)", zo schrijf ik weer van Buitenlandse Zaken over.

Op hun website vindt u de correcte procedure om een paspoort aan te vragen: die hoeft ik niet over te schrijven. Wij van VIW willen nog wel twee tips kwijt.

In principe duurt het tien dagen vooraleer uw nieuwe paspoort op de ambassade of het consulaat toekomt, tien dagen nadat de aanvraag is ingevoerd. Toch hebben onze leden vorige zomer vastgesteld dat het vaak veel langer duurt vooraleer ze

een afspraak kunnen maken om de biometrische gegevens af te nemen: foto, vingerafdrukken, handtekening.

Om de zomerdrukke te vermijden, hebt u er alle belang bij uw paspoort wat vroeger aan te vragen, in het voorjaar of zelfs nu al bijvoorbeeld. Het paspoort is immers zeven jaar geldig (en 5 jaar voor minderjarigen, want die groeien nog).

Tegenwoordig kunt u uw biometrische gegevens ook elders dan op 'uw consulaat' laten afnemen; sinds 1 januari 2018 werken alle Belgische consulaire posten en alle gemeentebesturen met hetzelfde programma voor paspoortaanvragen. De leveringstermijn gaat dan maar in van zodra de consulaire post waar u bent ingeschreven, de aanvraag goedkeurt, maar dat gebeurt online in het programma.

De tweede tip is een dubbele. Als u niet op een consulaat bent ingeschreven, dan kan alleen een gemeente u een paspoort bezorgen. Bent u zelfs niet op een gemeente ingeschreven, dan zal uw reis niet zo'n snelle vlucht nemen als Kuifje u dat wenst. Maar met een blinkend nieuw paspoort en tijdig gepakte bagage kunt u wel met een gerust hart de reisadviezen nog eens checken en u inschrijven op *travellers online*. Zeker Kuifje weet dat het niet overal even veilig is.

WORK THE WAVES: van surfpassie tot businessplan

De Belgische ondernemer Emmanuel Guisset (39) is medeoprichter en CEO van Outsite, een netwerk van co-working- en co-livingplekken op exotische locaties. Allemaal ontstaan vanuit zijn liefde voor de surfplank.

TEKST MICHAËL DE MOOR

"Sorry, mocht het beeld af en toe niet zo stabiel zijn, ik ga het interview doen met mijn gsm in de hand. En euh... ik ben eigenlijk bezig aan een strandwandeling. Maar het zal wel lukken." De setting voor ons zoominterview is niet bepaald wat je verwacht van een gesprek met de oprichter en CEO van een internationale onderneming. Maar het wat nonchalante kader past als gegoten bij de man die een bedrijf uit de grond stampte en van die subtiele rebellie zijn handelsmerk maakte. Waarom zou je in je eentje in je woonkamer werken, terwijl je dat net zo goed op een locatie kunt doen waar je omringd bent door *sea, surf and sun*? Die simpele filoso-

fie ligt aan de basis van het succes van Outsite, een netwerk van co-living- en co-workingplekken. Guisset draait zijn gsm naar de andere kant en toont me de azuurblauwe zee en de lucht waaraan geen wolkje te bespeuren valt. "Ik ben op dit moment in Portugal, in Nazaré, en het is hier fantastisch. Omdat we geen centraal kantoor hebben waar iedereen werkt, organiseren we elke drie maanden seminars met de hele ploeg. Eén van onze teambuildingactiviteiten vandaag is de gigantische golven hier spotten."

RONDTREKKENDE WERKNEMER

De carrière van Guisset leest als het verhaal van een hedendaagse

digitale nomade. Zij het één met een traditioneel begin. Hij studeerde internationaal management aan de ICHEC in Brussel, waar hij via een uitwisselingsprogramma de kans kreeg om mee te draaien bij een Belgisch bedrijf in het buitenland. Zijn keuze viel op een start-up en spin-off van de universiteit van Mons die software ontwikkelde waarmee gebruikers een gepersonaliseerde reis konden organiseren. Omdat het bedrijfje zich op de Braziliaanse markt wilde richten, kreeg hij de kans enkele maanden in Brazilië te wonen en werken. "Ik was jong, wilde reizen en ben dus zonder al te veel nadenken daarnaartoe vertrokken. Bij mijn terugkeer naar België

“HET CONSTANT RONDREKKEN IS EEN LOGISTIEKE ONDERNEMING. LOGEMENT EN EEN WERKPLEK VINDEN, IS NIET ALTIJD EENVOUDIG. DE SFEER VAN JEUGDHERBERGEN PAST NIET ECHT BIJ HET PROFESSIONELE LEVEN.”

hebben ze me aangeworven als hun allereerste werknemer.”

Hij kreeg er een marketing- en commerciële functie, uiteindelijk zou hij er een kleine drie jaar blijven. Maar toen begon het weer te kriebelen. Het buitenland lonkte. Alweer. “Op een gegeven moment kreeg ik de kans om te vertrekken naar hun net geopende filiaal in San José. Ik was degene die er de software verkocht en de contracten afsloot met internationale toeristische organisaties.”

RONDREKKENDE ONDERNEMER

Leuk voor een paar jaar, maar daarna had hij ook daar genoeg van en verhuisde naar San Francisco. “Het was de tijd dat iedereen in Silicon Valley met start-ups begon. En dus begon het bij mij ook te kriebelen. Ik heb mijn baan opgezegd en met een vriend een fotoapp ontwikkeld - die waren toen heel erg in de mode. Plots had ik geen vast loon meer, met als gevolg dat ik echt overal kon gaan wonen. Een baas had ik

toch niet meer.” Hij trok naar minder dure landen als Mexico en Costa Rica om daar te werken. En te surfen. “Dat was een zalige tijd. Alleen was het logistiek telkens een hele onderneming. Ik moest een geschikt logement vinden, een goede werkplek ook, en dat was lang niet altijd eenvoudig. Ik verbleef vaak in jeugdherbergen, maar daar hield ik niet zo van. Omdat er zoveel gefeest werd, hing er niet echt een werksfeer. Er moet toch iets professioneler mogelijk zijn dan dit, dacht ik. Zo is het idee gerijpt om te beginnen met wat uiteindelijk Outsite zou worden: een netwerk van huizen waar je kunt logeren voor een periode van een week tot drie maanden, waar je over een goede werkruimte beschikt en je met gelijkgestemde zielen in contact kunt komen.”

VAN CONCEPT NAAR SUCCESVERHAAL

De eerste vestiging van Outsite kwam er in Santa Cruz. De grootste uitdaging? Niet zozeer een geschikt pand vinden, want die zijn er genoeg op de markt. Wel een eigenaar ervan overtuigen dat hij diens pand mag huren voor zijn op dat moment nog onbekende concept van co-working en co-living. En dat ging moeilijker dan verwacht. “Om te beginnen was ik een buitenlander, ik had niet eens een green card (lucht). Mensen wisten ook niet goed wat ervan te denken, want ze hadden er nog nooit van gehoord. Geloof me, ik heb vaak een nee als antwoord gekregen.”

Uiteindelijk vindt hij een pand met een eigenaar die vertrouwen heeft in zijn businessplan. “Ik moest een stevige waarborg betalen voor het contract kon worden getekend... Mijn volledige spaargeld ging daarnaartoe. Ik mag er niet aan denken hoe het zou zijn afgelopen als het niet gelukt was, want het was behoorlijk geriskeerd allemaal.”

Zijn tweede uitdaging? Het gloednieuwe concept bekendmaken. “Ik had het al een beetje getest, had een valse aankondiging op AirBnB gezet die het concept uitlegde, compleet met een foto van een huis erbij. Er waren meteen mensen die wilden reserveren, dus zei ik: het is pas later beschikbaar (lucht)”. Toen

hij enkele investeerders kon aantrekken, ging het snel. "Het bleek echt nodig om met investeerders te werken. Eén huis kun je makkelijk in je eentje afhandelen, maar als je een merk en een platform wilt oprichten, ben je echt wel verplicht geld op te halen. Het mooie is dat één van mijn eerste klanten ook een investeerder is geworden." Het resultaat van die samenwerking oogt intussen behoorlijk indrukwekkend: Outsite is er op 33 locaties in twintig steden in zeven landen en telt veertig werknemers. *And counting*, want de vraag naar nieuwe plaatsen is op dit moment groter dan het aanbod, vertelt hij niet zonder trots. "We gaan nog meer plekken openen, vooral dan in Spanje en Portugal, zeker nu we een grote Europese investeerder hebben gevonden. Ook in Miami willen we nog aanwezig zijn."

SURFENDE ONDERNEMER

Maar hoe druk hij het ook heeft, zijn liefde voor surfen is nog altijd zo groot als de gigantische golven in Nazaré. Op zijn blog schrijft hij zelfs dat hij zijn baan in San José opgaf, omdat hij er niet kon gaan surfen. "Ik weet dat dat goed klinkt, maar dat is een beetje overdreven", lacht hij. Wat niet wil zeggen dat de plank minder belangrijk is geworden, nu hij een internationaal bedrijf leidt. "Ik ben op mijn dertiende begonnen met een bodyboard, dat kleine plankje waarop je al liggend surft. In mijn studententijd ben ik dan met Erasmus naar Portugal getrokken en daar heb ik de smaak echt te pakken gekregen."

En die smaak heeft hem nooit meer losgelaten. Niet dat hij elke dag op zee te vinden is. "Het hangt er een beetje vanaf, moet ik toegeven. Drie keer per week probeer ik te gaan surfen, maar als het een beetje tegenvalt, kan het ook wel gebeuren dat ik er twee weken niet toe kom." Surfen ontspant hem meer dan wat ook, vertelt hij. "Op het water ben ik volledig gedeconnecteerd, al was het maar omdat ik dan mijn telefoon niet bij heb (lacht). Als je surft, kun je alleen maar daaraan denken. Ik heb echt geen nood aan meditatie of yoga, ik surf gewoon. Je kunt het vergelijken met skiën of snowboarden, denk ik, al ben ik daar niet zo'n fan van. Ik heb het niet zo voor de bergen."

Hij houdt ervan overgeleverd te zijn aan de elementen. Maar er is meer. "Onderschat zeker het fysieke element van surfen niet. Je moet echt goed in conditie zijn om dat te kunnen. Het gevoel wanneer ik over de golven glijd, is echt fantastisch. Het is veel intenser dan snowboarden, want uiteindelijk sta je maar voor 10 procent op de plank, de rest van de tijd probeer je de juiste golf te vangen. Ook mooi: je bent totaal onafhankelijk van techniek, het is gewoon ik, de golven en mijn plank." Surfers worden wel eens de rebellen van de sport genoemd, is hij dat ook niet een beetje? "Dat was vroeger inderdaad zo, maar nu is het toch veel meer een doorsneesport geworden. Het is echt in de mode, na padel is het zelfs de snelst groeiende sport ter wereld. Dat zie je ook in België: zelfs in de winter zie je in Oostende veel surfers bezig. Dat was tien jaar geleden echt niet het geval."

Terwijl ons gesprek op zijn einde loopt, merk ik op dat de reden dat hij met Outsite begon best een beetje egoïstisch was: hij wilde gewoon kunnen werken op plekken waar hij kon surfen. Mooi toch, hoe sportief egoïsme tot een boeiend verhaal leidde? Hij moet lachen. "In het begin was Outsite inderdaad bedoeld voor mensen zoals ik die wilden werken in leuke surfspots. In die zin is de pandemie best wel positief voor ons geweest: mensen beseften dat ze niet in de stad moesten blijven werken, maar net zo goed productief konden zijn op een leuke plek. Overigens: ik heb zeker tien investeerders ontmoet via het surfen. Het heeft inderdaad heel veel voor me opgeleverd."

Dit artikel verscheen eerder in Trends. Lees meer boeiende artikels op trends.knack.be.

THUISWERK IN HET BUITENLAND

Het creëren van een vaste inrichting bij thuiswerk

Sinds de woorden 'COVID-19', 'lockdown' en 'social distancing' vlot over de tongen rollen, is thuiswerk voor velen niet langer een onbekend begrip. Als de pandemie voor iets gezorgd heeft, zal het wel zijn dat Vlamingen meer dan ooit de weg naar het thuiswerken hebben (her)ontdekt, al blijkt dit niet altijd zonder gevolgen te zijn op vlak van het creëren van een vaste inrichting in het 'thuis'werkland. Het begrip 'thuis' is dan ook veelzijdig in te vullen: effectieve woonplaats/domicilie, alsook een tweede verblijf in warmere oorden, vaste woonplaats van familieleden, etc. Zonder er bij stil te staan (door zowel werknemer als werkgever), heeft dit multidisciplinair begrip van 'thuiswerken' ertoe geleid dat dit niet alleen fiscale gevolgen kan behelzen, maar ook specifieke gevolgen inzake sociale zekerheid.

TEKST EMMA CONTENT, SOPHIE BLIECK (EY TAX CONSULTANTS BV)

WAT IS EEN VASTE INRICHTING?

Allereerst bestaat het erin om even toe te lichten dat een (fiscale) vaste inrichting kan beschouwd worden als een onzelfstandig onderdeel van een onderneming waarbij activiteiten in een ander land worden uitgevoerd. Een vaste inrichting wordt bijgevolg gecreëerd indien er bepaalde bedrijfsactiviteiten worden uitgevoerd in een land waar de werkgever (nog) niet gevestigd is.

Een concreet voorbeeld hierbij kan zijn dat een Belgische onderneming een vaste inrichting creëert doordat ze een nieuwe showroom opent in Nederland zonder een afzonderlijke juridische onderneming op te starten.

en die bedrijfsactiviteiten uitvoert in het kader van zijn/haar functie in die onderneming. Het gevaar in deze laatste vermelde bestaat er al snel in dat een vaste inrichting onbewust wordt gecreëerd door bijvoorbeeld thuiswerk.

Hierbij moet worden opgemerkt dat niet alle bedrijfsactiviteiten automatisch tot een vaste inrichting zullen leiden. De meeste activiteiten die men ook zou uitvoeren op de werkvloer en die behoren tot het 'normale' takenpakket, kunnen snel leiden tot een vaste inrichting (bijv. onder tekenen van contracten (procurement functies), sales, etc.), al kunnen ondersteunende, voorbereidende of

administratieve werkzaamheden wel sneller worden uitgesloten.

Daar elk land eigen bepalingen heeft voorzien ter bepaling van een (fiscale) vaste inrichting dient het dubbelbelastingverdrag tussen de betrokken landen te worden onderzocht teneinde te kunnen bepalen of er enigszins sprake is van een vaste inrichting.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Het gevaar schuilt erin dat een Belgische onderneming – vanwege de creatie van een vaste inrichting in een ander land – mogelijks in het andere land als fiscaal niet-rijksinwoner dient beschouwd te worden. Indien de lokale autoriteiten op deze

MATERIËLE EN PERSONELE VASTE INRICHTING

Vervolgens is het belangrijk op te merken dat meerdere vormen van een vaste inrichting bestaan, waarbij we kunnen spreken over (i) een *personele* vaste inrichting, alsook een (ii) *materiële* vaste inrichting. Het eenvoudigste in dit opzicht is de materiële vaste inrichting, waarbij het woord het zelf uitdrukt; er ontstaat een fysieke locatie waarbij een onderneming actief bedrijfsactiviteiten uitvoert in het buitenland (bv. een showroom, bureau, opslagruimte, etc.). Een tweede mogelijke vorm is de personele vaste inrichting waarbij het draait om een persoon die wordt tewerkgesteld door een onderneming

activiteiten botsen, kunnen ze er echter voor kiezen om de nettowinst van de onderneming te belasten in dat andere land terwijl deze ook reeds werd opgenomen in de Belgische vennootschapsbelasting. In dit geval is er sprake van een dubbele belasting van de nettowinst in zowel België als in het land van de vaste inrichting.

'THUISWERKEN' = AUTOMATISCH PERSONELE VASTE INRICHTING?

Op het eerste zicht lijkt 'thuiswerken' misschien niet veel risico in te houden, maar zoals hierboven wordt toegelicht, dient hierbij toch een grote kanttekening gemaakt te worden voor personen die in een ander land wonen dan waar hun werkgever gevestigd is. De fysieke aanwezigheid in het andere land dan de staat van tewerkstelling en het systematisch uitvoeren van bedrijfsactiviteiten vanuit een 'thuiskantoor' (lees : tweede verblijf, consistent verblijf van familieleden, etc.) kan volgens het Belgische begrip als vaste personele inrichting worden aanzien. Sinds de meest recente OESO-richtlijnen kan een werknemer die op regelmatige basis van 'thuis' uit

werkt, aanleiding geven tot een vaste inrichting. Hierbij is het belangrijk op te merken dat het zelfs niet noodzakelijk is dat de werkgever geen vrije toegang nodig heeft tot het thuiskantoor, om als een materiële vaste inrichting beschouwd te worden. Op basis van deze interpretatie zijn in de praktijk sinds de COVID-19 pandemie veel vaste inrichtingen ontstaan zonder weet van noch de werkgever, noch de werknemer.

Voorbeeld: een Belgische fiscale rijksinwoner die ca. 1 week per maand vanuit zijn tweede verblijf in Italië telewerkt ten behoeve van de Belgische werkgever, kan mogelijks een personele vaste inrichting creëren afhankelijk van de specifieke functie/activiteiten die de werknemer verricht in het land van tweede verblijf.

SOCIALE ZEKERHEID

In het kader van telewerk waarbij de werkgever op de hoogte is, worden veelal A1-certificaten verleend voor zover de verplaatsingen een tijdelijk karakter hebben. In principe is het in de meeste Europese landen aan te raden om vanaf dag 1 een A1-certificaat op te stellen.

Houd er verder rekening mee dat in sommige Europese landen (bv. Spanje) een soortgelijke LIMOSA-aangifte bestaat als in België. Bij internationaal telewerken is echter gebleken dat er geen verplichting bestaat om deze specifieke verklaring aan te vragen aangezien het gaat om een vrijwillige fysieke overplaatsing van de werknemer (telewerken), ook al gaat de werkgever akkoord met deze situatie van 'thuiswerk in het buitenland'.

SLOT

Bovenstaande toelichting duidt aan dat sinds de COVID-19 pandemie onbewust veel vaste inrichtingen zijn ontstaan waarvan de werkgever niet op de hoogte is. Hierbij moet zeker worden opgemerkt dat niet alle bedrijfsactiviteiten in het buitenland automatisch tot een vaste inrichting zullen leiden, maar er dient wel bijkomende aandacht geschonken te worden zodra men op basis van een zekere regelmaat van 'thuis' uit werkt. Elke situatie dient individueel geanalyseerd te worden teneinde een correcte analyse te maken.

Meer info: ey.com

Steeds meer speciale visa voor digital nomads

TEKST ANNE CRUYT

Met een toeristenvisum mag je technisch gezien niet werken in een ander land, ook niet vanop afstand. Het wordt echter al jarenlang gedaan én gedoogd, vooral in Azië. Na de coronapandemie ziet de wereld een explosieve stijging van het aantal digital nomads, en daar zien sommige landen dan weer een mooie opportuniteit in. Ze lokken buitenlanders die langdurig in het land willen verblijven, er vanop afstand werken en de lokale economie een serieuze boost kunnen geven met speciale visumcategorieën en fiscaal gunstige regimes.

VISA EN VERBLIJFSVERGUNNINGEN

Belangrijke kanttekening: bij een verblijf binnen de Europese Economische Ruimte heb je als Belg geen visum, verblijfsvergunning of

werkvergunning nodig. Er bestaat een recht op vrij verkeer van personen; je kan dus in principe “gewoon” in een ander land gaan wonen en werken. Er zijn enkele administratieve formaliteiten die in orde moeten worden gebracht, zoals je lokaal registreren als je langer dan drie maanden in hetzelfde land verblijft. Ga je buiten de Europese grenzen, dan verandert de zaak helemaal. Hier beslist elk land voor zich wie er langdurig mag verblijven en/of werken. Sommige landen zijn daar wat soepeler in dan andere. Zo waren Bali, Thailand, Lisabon en Medellín al vele jaren topbestemmingen onder de digital nomads omwille van het klimaat, de lage levenskosten en gemakkelijke toegang als buitenlander. Nu komen daar een aantal

andere interessante bestemmingen bij.

HOTSPOTS

Tulum is een rijzende hotspot voor digital nomads. Mexico versoepelde zijn langetermijnvisa, zodat je er gemakkelijk een jaar kan verblijven om op afstand te werken. Het is zelfs tot vier jaar lang verlengbaar, mits je een maandelijks inkomen van minstens \$ 1.620 kan voorleggen. Ook Mauritius riep een “premium travel visa” in het leven, heel eenvoudig en helemaal digitaal aan te vragen voor een jaar – ook hier jaarlijks verlengbaar.

DURE BESTEMMINGEN

Dubai zet voluit in op grootverdieners; als je minstens 5.000 dollar per maand verdient ben je welkom. De

"NA DE CORONAPANDEMIE ZIET DE WERELD EEN EXPLOSIEVE STIJGING VAN HET AANTAL DIGITAL NOMADS, EN DAAR ZIEN SOMMIGE LANDEN DAN WEER EEN MOOIE OPPORTUNITEIT IN."

emiratenstaat richt zich expliciet op families, met de vermelding dat kinderen van afstandswerkers zonder bijkomende voorwaarden ingeschreven kunnen worden in een lokale school. Bijkomend voordeel: er wordt geen inkomstenbelasting gehoffen. Dat is ook het geval voor belastingparadijs de Kaaimaneilanden. Daar kan je gaan voor het "Global Citizen Concierge Certificate", waarmee je tot twee jaar lang mag werken in de zon. Ook hier gaat het om grootverdieneren, want je moet een jaarinkomen van minstens \$ 100.000 hebben om in aanmerking te komen. Idem voor IJsland; een extreem populaire bestemming voor buitenlanders, dat de laatste 15 jaar een gigantische groei zag in het aantal bezoekers. Niet-Europeanen kunnen deelnemen aan het "Work in Iceland" programma, waarmee je 6 maanden lang in het land mag verblijven. Ook hier is een hoge inkomensgrens; pas vanaf € 6.500 per maand inkomsten is het mogelijk dit visum aan te vragen.

STUDENTEN

Sommige landen richten zich op studenten, want ook zij volgen in veel gevallen digitaal les. In de Bahamas kan je tot een jaar lang op afstand studeren met een "extended access travel stay". Het visum kost \$ 500 voor studenten (\$ 1.000 voor werknemers) en geeft je toegang tot alle 16 idyllische eilanden. Ook Bermuda ziet voordeel in studenten. Het "Work from Bermuda" visum is gericht op werknemers en studenten, wordt binnen de week toegekend, is een jaar geldig en vereist geen minimuminkomen.

FREELANCERS EN ZELFSTANDIGEN

Berlijn is al jaren een topbestemming onder de vele kleine digitale ondernemers. Het freelancervisum is niet nieuw en wordt beschouwd

als een succesvol experiment dat de Duitse economie en uitstraling van de hoofdstad vooruithelpt. Sinds kort richt ook Georgië zich op freelancers en zelfstandigen: "Remotely from Georgia" is het programma dat de bergachtige bestemming aantrekkelijk moet maken voor dit doelpubliek. Wie in aanmerking komt, mag blijven voor 360 dagen.

ALTERNATIEVE AANPAK

Sommige landen pakken het iets creatiever aan. In Hawaii is er het "Movers and Shakas" programma. In ruil voor het werkvisum moeten begunstigden zich aanmelden bij een lokale non-profitorganisatie om vrijwillig een handje bij te steken. Het programma werd stevig gepromoot: de eerste 50 goedgekeurde dossiers kregen zelfs een gratis retourvlucht naar Honolulu.

Aruba wil dan weer het toerisme stimuleren met "One Happy Workation": toelating om 90 dagen lang te werken, met een verplichting om daar een toeristisch pakket bij te boeken via één van de erkende aanbieders.

Griekenland pakt het nog anders aan. Tijdens de financiële crisis van 2008 verloor het zo'n 800.000 inwoners die naar het buitenland verhuisden, op zoek naar een beter leven. Het

land wil hen graag teruglokken en biedt 50% belastingvermindering aan voor digitale werkers tijdens de eerste 7 jaar dat ze in Griekenland wonen.

WERELDWIJD

Er zijn nog heel wat andere bestemmingen die hun verblijfsvergunningen aanpassen. Er is voor elk wat wils: zo wordt de Barbados Welcome Stamp gepromoot met "wij hebben zonneschijn en zeewater - deze therapeutische elementen willen we delen met de wereld". De lijst wordt elke dag langer en flexibeler. Nu hopen dat de fiscus en sociale zekerheid volgen met een uitgebreidere wetgeving, want die blijkt helaas nog gestoeld op "het oude werken".

WORKING HOLIDAY VISA

Tot slot nog een speciale vermelding voor working holiday visa. Dit is een categorie gericht op backpackers, die deels reizen en deels werken tijdens hun verblijf. Als je tussen 18 en 30 jaar bent, kan je als Belg naar 5 bestemmingen: Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, Taiwan en Zuid-Korea. Dit visum laat jongeren langdurig in het land verblijven en werken (zonder speciale werkvergunning aan te vragen) en kent ook een gunstiger belastingregime toe. Het visum is eigenlijk bedoeld om lokale, seizoensgebonden jobs (vooral in horeca, toerisme en landbouw) in te vullen met tijdelijke werkkrachten, maar als digital nomad kan je ook op working holiday met je laptop vanop afstand werken.

DE NIEUWSTE DIGITAL NOMAD VISA

- **Antigua and Baruda:** sinds 2020, "Nomad Digital Residence", 2 jaar, werken voor een buitenlands bedrijf
- **Argentinië:** sinds mei 2022, tijdelijk visum, 6 maanden + verlenging van 6 maanden
- **Brazilië:** sinds februari 2022, "Resolution 45", 90 dagen in een periode van 180 dagen, of 180 dagen in een periode van een 1 jaar, werken voor een buitenlands bedrijf
- **Costa Rica:** sinds 2021, 1 jaar + verlenging 1 jaar, min. inkomen van \$ 3.000/maand (\$ 5.000 voor families)
- **Indonesië:** sinds juni 2022, 5 jaar, vrijstelling van belasting
- **Zuid-Afrika:** sinds maart 2022, 90 dagen

Hoe word je digital nomad?

Eind oktober mochten we sprekers Filip Declercq (Expat&Co) en Stefan Willems (digital nomad) verwelkomen in een webinar. De opname daarvan (maar liefst 2,5 uur) kan je herbekijken op onze website. Hieronder lees je alvast een samenvatting.

TEKST ANNE CRUYT

EEN LAPTOP EN EEN WIFI-VERBINDING

Is een laptop en een WIFI-verbinding echt voldoende? Volgens sommigen wel; zij vertrekken gewoon en werken online. Ze gaan ervan uit dat thuiswerk ook in het buitenland hetzelfde is, behalve misschien de sterkte van je WIFI-sigitaal.

Er is iets van aan; met een minimum aan bezittingen kan je zoals backpackers de wereld rondtrekken. Hier

moeten we het onderscheid maken tussen een *workation* (een soort werkvakantie in het buitenland), hybride werken (deels in België, deels in het buitenland) en “echte” digital nomads, die geen vaste thuisbasis hebben.

Maar er zijn veel uitdagingen aan deze levensstijl zowel emotioneel (eenzaamheid, heimwee, risico op burn-out) als praktisch (een inter-

nationale ziekteverzekering die alles dekt, naleven van wetgeving rond fiscaliteit, sociale zekerheid en werkvergunningen).

Een goede voorbereiding en realistische inschatting van het leven als digital nomad is uiterst noodzakelijk.

FISCALE ASPECTEN

Waar betaal je belastingen? Die vraag is niet eenduidig te beantwoorden, omdat er te weinig fiscale expertise over bestaat en het momenteel een grijze zone is. Fiscaliteit begint met het algemeen begrip “inwoner”, dat zowel op natuurlijke personen als vennootschappen slaat. Als dit de basis is van elke vorm van fiscaliteit, dan wordt de hamvraag: waar ben je als digital nomad inwoner? Ben je uitgeschreven in België? Ben je (tijdelijk) ingeschreven in het gastland? Een onderneming kan hierin fis-

VOORDELEN	NADELEN
Vrijheid: werken waar en wanneer je wil	Freelancers: geen gegarandeerd stabiel inkomen
Netwerken: nieuwe mensen en bedrijven leren kennen	Moeilijkheden visumaanvragen
Nieuwe culturen ontdekken	Lokale wetgeving: sociale zekerheid, fiscaliteit
Nieuwe vaardigheden ontwikkelen	Eenzaamheid
	Tijdzones en planning
	Taalbarrière

cale stabiliteit bieden. Heb je een Belgische onderneming? Dan betaal je nog steeds belastingen in België. Maar ook andere opties zijn mogelijk, bijvoorbeeld het oprichten van een digitale onderneming in Estland. BTW betaal je dan weer op verschillende plaatsen, afhankelijk per land van facturatie en leveringen. Soms kunnen dubbelbelastingverdragen meer duidelijkheid bieden. Mocht je ooit terugkomen naar België, kan je ook niet zomaar geld "importeren", Belgische banken hebben namelijk de verplichting om na te gaan waar geld vandaan komt, in het kader van strenge antiwitwaswetgeving. Eén ding is zeker: een land zonder belastingen bestaat niet.

SOCIALE ZEKERHEID

Sociale zekerheid draait niet alleen om ziektekosten. Ook pensioenopbouw, kinderbijslag en werkloosheidsuitkering zitten hier in vervat. Om onder een systeem van sociale zekerheid te vallen, betaal je bijdragen. Hier stellen volgende vragen zich: welk land kan betaling opeisen? Onder welk systeem val je? Kan je sociale rechten openen in het land waar je verblijft? Welk stelsel is van toepassing en voor welke duur? Is er een wachttijd om rekening mee te houden?

Er zijn drie wettelijke zones:

- Europese Economische Ruimte (EER) + Zwitserland: hiervoor bestaat een Europese verordening

- Bilaterale verdragen: bijvoorbeeld met Turkije, Marokko, Japan, Korea, Australië, VS, Canada, ...
- Rest van de wereld: geen verdragen of toepasselijke wetgeving

Verblijf je binnen de EER of Zwitserland, dan zijn er enkele duidelijke vuistregels:

- Slechts één land kan sociale zekerheidsbijdragen innen
- Lex loci laboris: de wet van het werkland is van toepassing
- Sociale zekerheidsrechten geopend in één Lidstaat, worden samengevoegd in de tijd (cumulatie tijdvakken)
- Er is een verbod op dubbele uitkeringen
- Er is een export van sociale zekerheidsrechten mogelijk van het ene naar het andere land

Bilaterale verdragen zijn een heel stuk complexer en dienen per land en per overeenkomst bestudeerd te worden. Sommige landen omvatten minder takken van sociale zekerheid dan andere, sommige overeenkomsten gelden niet enkel voor werknemers maar ook voor zelfstandigen.

VERZEKERINGEN

Ga je buiten de grenzen van Europa aan het werk als digital nomad, dan kan je bij de Belgische sociale zekerheid aangesloten blijven via de Overzeese Sociale Zekerheid. Die dekt tot 75% van je ziektekosten en desgewenst ook arbeidsongeval-

STEFAN GEEFT TIPS

1. Ontwikkel je online skills
2. Netwerk met andere digital nomads
3. Stel een portfolio van mogelijke werkgevers samen
4. Leer niet-materialistisch leven
5. Maak je budget op aan de hand van je locaties
6. Bouw 3-6 maanden reserve op in financiële middelen
7. Zorg voor je digitale tools
8. Zoek een belastingsspecialist
9. Zorg voor een goede verzekering
10. Zorg voor de nodige documenten

len, invaliditeit en pensioenrechten. Wens je tot 100% dekking te gaan, dan biedt Expat&Co als enige Belgische verzekeraar een top-up plan aan.

COMMUNITY VINDEN

Stefan benadrukt hoe belangrijk het is om contact te leggen met anderen. Digital nomads komen in alle vormen en hebben alle leeftijden. Een makkelijke manier om mensen te leren kennen die net zoals jou digital nomad zijn, is om in cowork spaces te gaan werken. Zeker in het begin kan je veel eenzaamheid ervaren en dat kan een veilige haven zijn om je avontuur te starten. Ten slotte wordt alles gemakkelijker als je flexibel bent. Het leven is goedkoper als je je niet vasthoudt aan een vast reisplan, maar de buitenkansjes boekt om te reizen. In Turkije is het in het laagseizoen goed vertoeven tegen minieme prijzen. Ook je werkagenda wordt beter: je kan ervoor kiezen enkele maanden hard te werken, en daarna een tijd helemaal niet te werken. Je hebt weinig nodig en krijgt volledige controle over je agenda.

Binnenkijken in een tiny house op vier wielen

TEKST THEO DIRIX

Om een betere internetverbinding te hebben, waren Naick en Kim die ochtend al naar een parking gereden om te whatsappen. Hier was het al donker toen zij het schuifraam van hun omgebouwde bestelauto openden en ik mee buiten mocht kijken naar een zonovergoten Mojavi woestijn in California.

Snelle en gemakkelijke communicatie verkleint de wereld, zeggen ze dan. 't Is maar hoe je dat bekijkt. Naick & Kim zitten op dit ogenblik op de Pan-American Highway. Van Alaska tot Ushuaïa is 22.000 kilometer rechtdoor, maar dat is niet wat zij doen. Toen hun witte glanzende camionette vijf maanden geleden van België in Halifax, Canada, was aangekomen, moesten ze de doorsteek van Canada, een extra 12.000 km, al meteen aan de moeder van alle road trips toevoegen: "Wat een waanzinnig groot land is dat, zeg!" In augustus

2023 hopen ze via allerlei omwegen helemaal beneden aan te komen.

In hun kielzog volgen bijna 100.000 abonnees van hun YouTubekanaal. Vooral in de Verenigde Staten en Canada worden hun aanstekelijke video's bekeken. De wereld is inderdaad alsmat kleiner, maar dat slechts 1% van hun volgers uit ons land komt, is toch wat weinig.

Na ruim 12 jaar samen in 2019 namen de Tongerse middelbare schoolvriendes een scherpe bocht. Kim Dirix (34) die rechten studeerde en als fiscaal advocate werkte, en Naick Berden (33), een handelingenieur die als financial consultant bij EY zat, zegden hun job op. Ze verkochten hun hebben en houden, behalve wat in een rugzak paste, en zijn beginnen reizen.

In hun 'vroege dagen' trokken ze 4,5 maand door Mexico dieper Zuid-

Amerika in. Een nog groter avontuur, met een al wat grotere rugzak, was een overlandse trip van Brussel naar Beijing, via Rusland en Mongolië. Liftend, met de bus en de trein, ook de Trans-Siberische, hebben ze die trek na ruim 60 filmpjes en 12.000 km enthousiast afgeklopt. Aan de Covid-19-pandemie zijn ze ontsnapt door holderdebolder, een uurtje na het nieuws over uitbraken wereldwijd, in India op de allerlaatste vlucht naar Taiwan te stappen.

In 2020 kochten ze een Ford Transit die ze zelf ombouwden tot een rijdend huis. Naast de douche hangt veelzeggend: "This is a small house, with a big welcome". Na een testritje in de exotische Ardennen installeerden ze zich voor het betere 'van life', met een trip naar Zweden en de Poolcirkel. Dat was een flinke training bij minus 30, die nog van pas zal komen als ze volgende zomer, "putte-

ke winter in Argentinië”, aankomen. Toen Naick en Kim jaren geleden vertrokken om de wereld te verkennen, hadden ze zich al opgewarmd aan reisvideo’s van bekende YouTubers. Die manier van ‘zelfbedruipend’ reizen, zijn ze zelf gaan uitwerken. In het begin was het vreemd en niet gemakkelijk om zichzelf te filmen; er is geen blik of lichaamstaal om op te reageren, maar al gauw begon de teller van het aantal volgers op te lopen.

Hun eigen toon van spontaneïteit is aanstekelijk. Dit zijn geen influencers van het plastieken type Barbie en Ken. Naick en Kim zijn ex-rugzakkers die betaalbaar en met de voeten op de grond (in dit geval op het gaspedaal) reizen. Daarbij filmen ze wat ze moeten doen en vooral wat ze liefst doen: lekker eten en zich amuseren. Ze doen dat op een herkenbare manier. Van handig: ‘wat is hier in te buurt te zien en hoe kunnen wij daaraan deelnemen’ tot onhandig; van dat wat pakt (zoals die spontane reactie bij het zien van een overste-

kende beer met kleintjes) tot dingen die raken (zoals die visangel in een vinger). En sommige van die bloepers overleven de eindmontage.

Het zit ze niet altijd mee. In Canada hebben ze drie weken op een parking zitten wachten op een wisselstuk voor hun auto; en toch heeft het boeiende videootjes opgeleverd. Van veiligheidsproblemen zijn de ervaren reizigers altijd gespaard gebleven.

Uit wat ze de hele dag filmen, halen ze de essentie van wat ze graag doen, wat hun volgers graag zien en wat die waarschijnlijk nog liever zelf zouden doen. De filmpjes zijn door de jaren alsmaar professioneler geworden. Dagelijks filmen ze 1 à 2 uur materiaal. Een 300-tal clipjes worden ge-edit en in een verhaal gegoten. De afwerking van zo’n filmpje van 15 minuten neemt al snel twee dagen in beslag. Vanzelfsprekend is niet te voorzien hoeveel kijkers dat gaat opleveren en hoeveel YouTube hen daarvoor zal betalen.

Als de kas wat krap wordt, doen Naick en Kim freelance vertaalwerk. Komen er plots te veel deadlines aan, dan moet het filmen even wachten. Later horen de volgers dan wel waarom het posten dit keer wat langer heeft geduurd.

De nomadische levensstijl van travel vloggers en YouTubers heeft de jongste jaren enorm aan populariteit gewonnen. Sommige sterren halen miljoenen views. Ver weg van het massatoerisme scoort vandaag de persoonlijke kijk op unieke plaatsen, en niet alleen bij jongeren. Als het dan ook nog zoveel opbrengt dat het avontuur kan blijven duren, dan is dat een bijzonder aantrekkelijke levensstijl, zeker voor jongeren.

Ooit zullen Naick en Kim nog wel eens een *pied à terre* in België kopen, maar voorlopig wonen ze liefst in de video’s die ze vanuit een ‘tiny house’ op vier wielen maken.

Meer info: [youtube.com/@NaickKim](https://www.youtube.com/@NaickKim)

Mijn Turks coworkingkantoor kleurt Russisch

TEKST STEFAN WILLEMS, ONAFHANKELIJK BEURSANALIST, OP WERELDREIS SINDS JUNI 2021. WOONT NU IN ANTALYA.

Veel jonge Russen zijn hun land ontvlucht om de wapens niet te moeten oppakken. Eén van de populaire toevluchtsoorden is Turkije.

Bruisende steden, zonnige stranden, fantastische berglandschappen en de geest van vooruitgang en authenticiteit: wanneer ik in Turkije land (dit was de 16de keer), gaat mijn hart sneller slaan. Hoe mijn gastgezin me verwelkomt, staat symbool voor de gastvrijheid hier. Ze kennen me niet, maar vanaf de eerste minuut was ik onderdeel van het gezin. Wat na mijn aankomst deze keer wel anders is: de helft van mijn coworkingkantoor is gevuld met Russische jongens.

In Turkije leven bijna vier miljoen vluchtelingen, de meesten Syriërs. Maar sinds kort zie ik hier veel Russen aankomen. Ze zijn jong, vaak hoogopgeleid en werken in de IT-sector of in een locatieonafhankelijke job. Allen zijn ze op de vlucht voor de oorlog. Na de gedeeltelijke mobilisatie namen ze massaal het vliegtuig op zoek naar betere oorden. Ze zien in Rusland geen toekomst voor zichzelf. Het visumvrije Turkije is een van de eerste landen waar ze bij uitkomen. Zeker nu de Baltische staten en Polen de deuren voor Russen zo goed als dichthouden.

De jongens hebben het niet zo makkelijk. Hier in het coworkingkantoor valt het nog goed mee en kunnen Oekraïners zonder veel problemen samenwerken met de nieuwe collega's. Maar de zoektocht naar een appartement is niet simpel.

De toeloop van buitenlanders zet druk op de huurprijzen. De Turkse inflatie van meer dan 80 procent helpt de betaalbaarheid van huisvesting niet. Als single in Antalya merk ik dat de prijzen en beschikbaarheden van eenpersoonskamers anders zijn dan voorheen. Mijn Russische collega's hebben nog een ander probleem: ze merken dat niet iedereen graag aan Russen wil verhuren.

Die Russische jonge collega's hebben fors in hun beurs getast om hier te raken. Na de bekendmaking van de gedeeltelijke mobilisatie ontploften de vliegticketprijzen van Moskou naar Antalya. Ondertussen zijn de tickets genormaliseerd tot 333 dollar. Maar uit vrees voor de afkondiging van een totale mobilisatie wilden de Russische jongens zo snel mogelijk weg. Dat de pas geannexeerde oostelijke gebieden in Oekraïne weer volop in de strijdzone liggen, zet volgens hen de deur open voor een volledige mobilisatie. Ze vrezen dat veel jongeren in dienst moeten treden voor een oorlog waar ze niet voor getekend hebben.

Het doet me deugd met deze jonge, gevluchte Russen te werken en op te trekken. De Oekraïners zijn het slachtoffer van Rusland, maar ook de Russische bevolking is het slachtoffer van haar overheid. Soms kan het geen kwaad de mensen achter de nieuwsstroom te zien.

'De wereld is klein' is een wisselcolumn van De Tijd waarin ondernemende Vlamingen vanuit het buitenland schrijven over wat hen beroert en boeit. Lees meer op tijd.be/dossiers/de-wereld-is-klein.

VLAMINGEN IN DE WERELD PRESENTEERT: TAALKAMP NEDERLANDS

8 tot 13 jaar:
TAALKAMP NEDERLANDS
31 juli-4 augustus 2023

Ben je tussen 8 en 13 jaar oud? Dan kan je je inschrijven voor een **taalkamp Nederlands van Vlamingen in de Wereld** (31 juli-4 augustus 2023) georganiseerd door Roeland vzw. Op het programma: **taalworkshops, creatieve workshops, sport en spel, zingen, bezoek aan Gent en de Blaarmeersen,**

...

Locatie: Nieuwen Bosch is een groen eilandje in het centrum van Gent. De deelnemers logeren er in alle rust en toch vlakbij het bruisende stadsleven van de Arteveldestad, die internationaal bekend staat voor haar rijke verleden en culturele bezienswaardigheden. Het mooie domein beschikt over sportvelden (basketbal, tennis, volleybal) en twee gymzalen. De deelnemers logeren in individuele kamers.

Prijs: € 499 (vroegboekprijs tot eind januari, daarna € 550)

We kregen talloze leuke reacties en positieve evaluaties na het zomerkamp vorig jaar!

Ze hebben absoluut meer Nederlands geleerd. Ik merk dat Anna nu meer probeert en meer zelfvertrouwen heeft om te spreken. Zeker voor herhaling vatbaar!

Deborah, mama van Tristan en Anna

Na 5 dagen Nederlands oefenen met hun leeftijdsgenootjes, kwamen veel kinderen thuis met minder schrik om zelf Nederlands te spreken.

Elliot vertelde ons dat hij zijn Zweedse klas wil meenemen naar Gent om rond te leiden. "Het is niet erg dat zij geen Nederlands spreken want ik kan wel voor de groep spreken nu."

Raf, papa van Elliot en Lovisa

REDENEN OM SNEL IN TE SCHRIJVEN

- Dit jaar is de groep beperkt tot 30 kinderen. Wacht dus niet te lang met inschrijven, want plaatsen raken snel gevuld!
- Dit intensieve taalbad help expatkinderen op korte tijd een grote vooruitgang te boeken. Er wordt gewerkt met verschillende leermethodes, die spelenderwijs worden aangebracht.
- Momenteel kan je nog instappen aan de vroegboekprijs van € 499.

Meer info en inschrijven:

www.viw.be/nl/viw-taalkamp-nederlands

SCHRIJF JE SNEL IN!

BESPAAR DEZE WINTER OP UW AANKOPEN: WINKEL BELASTINGVRIJ

Plan je deze winter een vakantie in België, Frankrijk of Spanje? Dan heb je als niet-inwoner van de EU het recht om voor elke aankoop de btw terugbetaald te krijgen.

Hoewel het traditionele systeem van belastingterug-gave verwarrend kan zijn, heeft ZappTax al meer dan 55.000 gebruikers geholpen om sneller en gemakkelijker tot wel 90% van hun btw terugbetaald te krijgen. ZappTax heeft belastingvrij winkelen snel en gemakkelijk gemaakt, zonder de administratieve rompslomp.

Iedereen houdt wel van een koopje. Of je nu op zoek bent naar een lokale specialiteit, nieuwe kleren voor opgroeiende kinderen of een cadeau; er zijn veel geweldige aanbiedingen. En wanneer je favoriete winkels in januari hun beste prijzen aanbieden tijdens de solden, kan je nog meer besparen door belastingvrij te winkelen. Reken op maar liefst gemiddeld 14% extra korting op al jouw aankopen!

De Frans-Belgische start-up ZappTax werd in 2017 gelanceerd en is door de fiscale autoriteiten en de douane geaccrediteerd om een digitale belastingterugbetalingsdienst aan te bieden via een eenvoudige en intuïtieve smartphone-app, met klantenondersteuning de klok rond. De app kan gebruikt worden voor alle aankopen in meer dan een miljoen winkels in België, Spanje en Frankrijk. ZappTax kan ook worden gebruikt bij online aankopen, op voorwaarde dat ze in op een adres in Frankrijk, Spanje of België worden geleverd en je ze in je bagage mee naar huis neemt.

Hoe werkt het?

Het is heel eenvoudig en het werkt voor aankopen in winkels en online!

1. **Download de gratis app** en vul je profiel aan.
2. Vraag tijdens het winkelen, voorafgaand aan de betaling, om een btw-factuur op naam van ZappTax. Handelaars moeten btw-facturen uitreiken wanneer daarnaar wordt gevraagd. Maak vervolgens een foto van deze facturen en voeg ze toe aan de **ZappTax app**.
3. Zodra je al jouw aankopen hebt afgerond, klik je op "**tax-free formulier** genereren". Deze wordt je per e-mail toegezonden en is ook beschikbaar in de app.
4. **Valideer kort** jouw tax free formulier door ze aan de douane te presenteren wanneer je de EU verlaat (in sommige gevallen kan je dat elektronisch doen via jouw smartphone, kijk naar onze FAQ voor details). Wanneer je documenten zijn gevalideerd, ontvang je in de komende dagen jouw btw terug via een betaalmethodede naar keuze.

Voor meer informatie: bezoek zapptax.com/faq

Geniet van belastingvrij winkelen!

